

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 48 (1240) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 2 СНЕЖНЯ 1979 г. ЦАНА 1 зл.

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

Блізкае ўсім нам савецкае кіно сёлета святкуе сваё шасцідзесяцігоддзе. З гэтай нагоды ў пачатку лістапада Народную Польшчу наведала дэлегацыя выдатных савецкіх акцёраў, рэжысёраў і дзеячоў кінамастацтва. Пяціасабовая група — ветэран савецкага кіно, рэжысёр Беларусьфільма Леў Голуб, армянскі рэжысёр Фрунзе Даўлацян, актрыса з Масфільма Ала Дзямідава, рэжысёр Маскоўскай дзіцячай кінастудыі імя М. Горкага Таццяна Лёзнава і акцёр гэтай студыі, харэограф маскоўскіх тэатраў Уладзімір Граматыкаў — некалькі дзён гасцявала ў Беластоцкім і суседніх ваяводствах. У іх было безліч сустрэч з грамадскімі дзеячамі, працаўнікамі культуры і тысячамі гледачоў. Аднак **Леў Уладзіміравіч Голуб** усё ж знайшоў час, каб наведаць рэдакцыю „Нівы", пазнаёміцца з намі і нашай працай. Мы правялі з ім размову пра яго багаты творчы шлях. Л. У. Голуб з'яўляецца кавалерам ордэна Леніна, народным артыстам БССР, лаўрэатам дзяржаўнай узнагароды БССР, узнагароды Ленінскага камсамола БССР, узнагароджаны некалькімі медалямі.

— Леў Уладзіміравіч, як вы трапілі ў кіно?

— Гэта было надта ж даўно, 29 верасня бягучага года мне ж ужо споўнілася 75 год. Мае бацькі паходзілі з беларускага мястэчка Рэчыца, але я нарадзіўся ў

скаму рамяству вучыла Вольга Прэабражэнская, а мантажу — браты Васільевы, тыя самыя Васільевы, што потым зрабілі фенаменальны фільм „Чапаеў". Затым я займаўся ў творчай майстэрні Абрама Рома, пад яго і Пратазанава рукой і вокам рабіў свае студэнцкія фільмы.

— А вашыя першыя самастойныя фільмы?

— Гэта былі „Шчаслівыя кольцы" паводле апавядання В. Катаева „Нажы". Колькі было перажыванняў, хваляванняў! Але я ўсё рабіў так, як падказвала мне маё сэрца. Фільм выйшаў на экраны ў 1929 г., а праз год паявілася новая мая работа — „Песня пра першую дзяўчыну" паводле апавесці М. Багданава „Першая дзяўчына". Гэта была карціна пра вясковую дзяўчыну-камсамолку. Мы — аператары, акцёры, рэжысёр, увесь калектыў — былі маладыя, камсамольцы, і працавалі над фільмам з незвычайным запалам. Як фільм выйшаў на экраны, адразу вакол яго паднялася ва ўсёй краіне дыскусія. Так, гэта былі гарачыя, хвалюючыя, рамантычныя гады! Ну, а потым я рабіў навукова-папулярныя фільмы, сярод іх ёсць карціна пра славутага фізіёлага І. П. Паўлава.

— Калі вас зацікавіла ваенная праблематыка?

— Яшчэ ў кінатэхнікуме, там я пад кіраўніцтвам Пратазанава зрабіў „Сорак першы". Так, той самы „Сорак першы", які потым праз амаль пяцьдзесят год ужо ў колеры і з гукам быў рэалізаваны савецкай кінематаграфіяй. Але вайна навалілася на мяне, як і на ўсіх

50 ГОД ЖЫЦЦЯ І ПРАЦЫ ДЛЯ КІНО

Днепрапятроўску, які тады называўся Екацярынаслаў, куды і пераехала наша сям'я. Многае зацярушылася ў памяці, але як сёння стаяць перад маімі вачыма тадышнія „Мадэрн" і „Салей" — два кінатэатры ў нашым горадзе, дзве магутныя прыцягальныя сілы. Мы, хлопчыкі, страшэнна любілі кіно, але грошай на білеты ў нас не было. Таму расклейвалі па гораду афішы, дапамагалі ва ўсім у глядзельнай зале, каб толькі нас пусцілі паглядзець фільм. Яшчэ і цяпер памятаю кінакарціны з Халоднай, Мазжухіным, Салтыковым і іншымі акцёрамі. Яны мяне захапілі, запаланілі. І ўжо пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі пры клубе „Савецкі работнік" узнікла група маладых самадзейнікаў „Юніс" (юныя сілы). Мы ставілі розныя п'есы. Мне аднойчы, напрыклад, у Чырвонай шапачцы" даваліся іграць Воўка. Як гэта ў нас выходзіла, цяжка ацаніць, але са сцэны нас не праганялі, гледачоў была поўная зала. Калі мне было дваццаць год, я падаўся на рэжысуру ў Маскоўскі тэхнікум кінематаграфіі, цяперашні Усесаюзны дзяржаўны інстытут кінематаграфіі, і мне пашчасцілася — прынялі! Чатыры гады навукі — гэта чароўная эпапея ў маім жыцці. Рэжысуру выкладаў нам славуты Гардзін, акцёрсавецкіх людзей, нечакана і страшна. Якраз я тады рыхтаваўся здымаць „Страйковую роту" паводле апавесці Ф. Кнорэ пра савецка-фінляндскую вайну. Мая сям'я і я былі ў Маскве, як прыйшоў трагічны чэрвень сорак першага года. Студыі Масфільм, Ленфільм, Беларусьфільм эвакуаваліся ў Алма-Ату, і я падаўся з імі. Там мы рабілі спецыяльныя

(Працяг на стар. 4)

ПРЫ ЧЫМ ПАГРЭЦЦА?

Найперш, вядома, пры цёплай печцы.

Але чым гэтую печку працапіць?

У час майго юнацтва кожны гаспадар, калі не было ўжо болей неадкладнай работы, застаўляў усю сваю сям'ю рыхтаваць дровы на зіму. Акуратна парэзаныя, парубаныя і зложаныя пад дашком, чакалі яны траскучых маразоў, каб напоўніць сялянскую хату гэтай непаўторнай цеплынёй і ўтульнасцю, цяня якой не знойдзеш у найлепш абсталяванай сучаснай кватэры з цэнтральным ацяпленнем.

Менавіта, цэнтральнае ацяпленне. Хто яго ведаў у вёсцы? А колькі цяпер вясковых мураванак абаграе паравая сістэма з адным, коксавым найчасцей, катлом, абсталяваным недзе ў склепе!

А хто тады ведаў у нас аб птушкафермах, аб брайлернях, у якіх пастаянна трэба трымаць тэмпературу на ўзроўні звыш 30 градусаў? Хто бачыў аграмадныя цяпліцы, сапраўдныя аранжарэі, у якіх круглы год растуць пад шклом і гуркі, і памідоры, і розныя кветкі? Які селянін будаваў сабе тучарню на некалькі дзесяткаў або і на некалькі сотняў парсюкоў, якім неабходна забяспечыць пастаянную, даволі высокую тэмпературу, бо не маюць яны ў што апранууцца, як людзі, а калі холадна, дык не растуць і хварэюць...

Традыцыйныя дровы да ўсяго гэтага мала прыдатныя. Трэба вугалю ды найчасцей трэба не проста звычайнага вугалю, а коксу. А нават і сялянам, якія маглі б у крайнім выпадку абысціся без вугалю і коксу, выгадней купіць гатовае топліва, чым траціць час і сілы на нарыхтоўку дроў або торфу.

У выніку — на вугальных складах узнікаюць сваркі, даводзіцца па цэлых днях стаяць у чэргах ды часта вяртацца дамоў з праслаўтым квітком у руках, з горкай злосцю ў сэрцы і нязмольным пытаннем на вуснах: што з гэтым вугалем?

Вугалю маем многа, але **не замнога**. Яго здабыча на працягу мінулых васьмі гадоў узрасла ў нашай краіне ад 140 да звыш 200 мільёнаў тон. І толькі **адну пятую** частку гэтай масы прадаем мы за мяжу. Асноўная маса вугалю прызначаецца на патрэбы прамысловасці, энергетыкі і насельніцтва.

Пастаўшчыком вугалю для ўстаноў і насельніцтва з'яўляецца Ваяводскі саюз гмінных спулдзельняў. Намеснік старшыні Ваяводскага праўлення гэтага саюза ў Беластоку інжынер **Казімеж Дунай** заяўляе, што пастаўкі вугалю для Беластоцкага ваяводства з году ў год павялічваюцца.

— У гадах 76-77, — гаворыць ён, — прадалі мы больш-менш 285 тысяч тон вугалю. Але ў 78 годзе — ужо 306 тысяч тон, значыць, на звыш 20 тысяч тон больш, чым у папярэдніх гадах, а на 79 год маем атрымаць аж 330 тысяч тон. Значыць, зноў на звыш 20 тысяч тон больш, як у мінулым годзе. За дзесяць месяцаў гэтага года прадалі мы ўжо столькі вугалю, як за цэлы 1977 год.

Падобныя падлікі можна было б пра-

(Працяг на стар. 4)

Беларуская песня-79. *Самадзейнікі з Вітава — III месца ў катэгорыі фальклорнай песні.*

Самадзейнікі з Райска — III месца ў катэгорыі сучаснай песні.

Фота Я. Целушэцкага

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове, або на рускай мове па беларусазнаўству:

Лужанін М., З ранку да вечара, 1978, стар. 448, цана 18 зл.

Гэта жывыя, цікавыя, праніклівыя спасцярогі беларускага пісьменніка старэйшага пакалення пра тых, з кім ён сустракаўся і працаваў.

Сучасная венгерская паэзія, 1977, стар. 352, цана 46 зл.

„Гэтая кніга знаёміць чытача з творчасцю сарака васьмі сучасных венгерскіх паэтаў. Зборнік склалі творы самых розных паэтычных жанраў: публіцыстычны верш, філасофскі санет і ода, рамантычная балада, інтэлектуальная прытча, пейзажная лірыка і г.д." — піша ва ўступе да тома яго ўкладальнік М. Хведаровіч.

Лысенка А. Ф., Сучасны беларускі нарыс, 1978, стар. 192, цана 12 зл.

У кніжцы разглядаюцца шляхі і праблемы развіцця беларускага нарыса як формы мастацкага выказвання. Многа месца аўтар адводзіць аналізу гэтага віда творчасці ў Я. Брыля, В. Палтаран, І. Дуброўскага, Я. Сіпакова і іншых найбольш плённых сучасных беларускіх „нарысістаў".

Шакун Л. М., Словаўтварэнне, 1978, стар. 127, цана 5 зл.

Навуковае даследаванне аб словаўтваральных сродках і працэсах у сучаснай беларускай мове.

Бубніс В., Белы вецер Рамунас, 1978, стар. 160, цана 4 зл.

Займальная аповесць з жыцця ў наш час літоўскіх школьнікаў.

Ритмы молодых, 1978, цана 7 зл.

Вакальна-музычныя творы беларускіх кампазітараў з рэпертуару папулярных беларускіх ансамбляў „Песняры", „Верасы" „Чараўніцы". Знаходзім у гэтым выданні, між іншым, такія творы: „Шчасце маё" — словы У. Карызны, музыка Ю. Семянякі; „Пацалунак" — словы У. Карызны, музыка І. Лучанка; „Пахне чабор" — словы П. Броўкі, музыка В. Іванова і іншыя.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

КАЛЯНДАР

65 гадоў таму назад

5.12.1914 нар. Р. Няхай, беларускі пісьменнік.

* * * * * * * * * *

4.12.1909 пецярбургская „Ніва" пісала: Патомкі Перыкла, Арыстыда і Фемістокла ўступілі ў небяспечную паласу ўнутраных бур і хваляванняў. Маленькай Грэцыі, вядома, цяжка зрабіць вялікую рэвалюцыю: і век ужо не той і маштаб не той. У спробах свайго рэвалюцыйнага абнаўлення Грэцыя ішла не па слядах Францыі пазамінулага стагоддзя, а па слядах Турцыі нашых дзён. Яе прагрэс заключаўся ў перайманні самай адсталай з еўрапейскіх дзяржаў.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

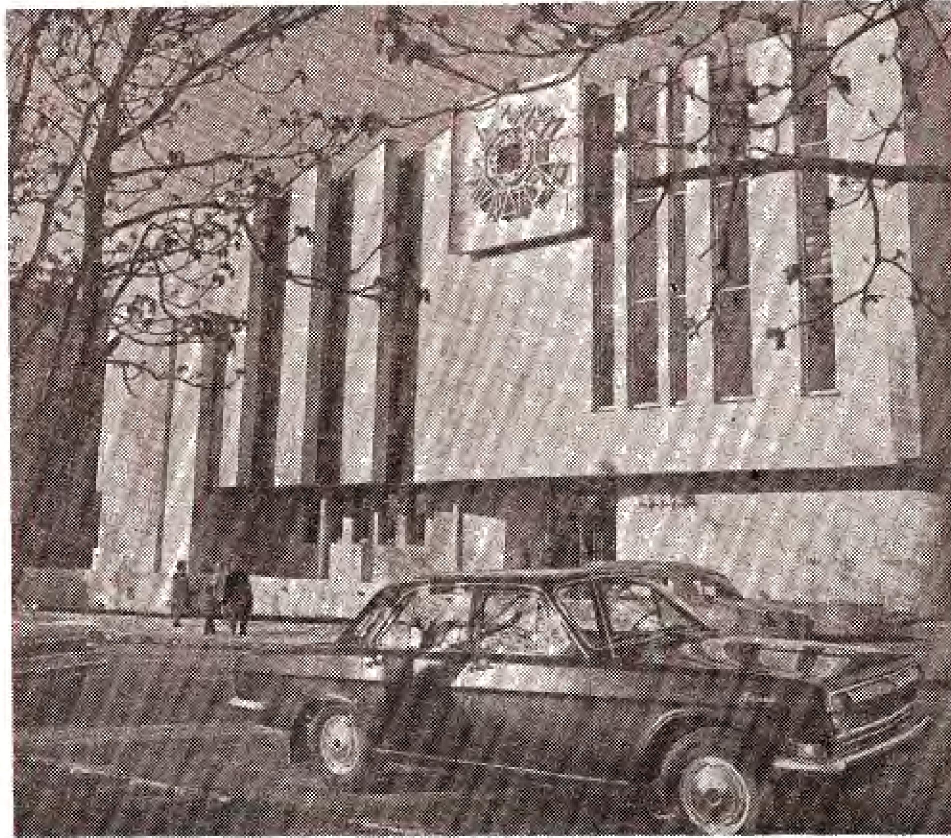
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 2046 Nakład 7.600 egz. S-1

Дом літаратараў у Мінску. Тут знаходзіцца Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР.
Фота Яўгена Казюлі.

Запрашаем беластаччан!

Усе тыя беластаччане, што цікавяцца і любяць творы беларускіх пісьменнікаў, маюць аказію паказаць свае веды па беларускай літаратуры, атрымаць вялікае асабістае задавальненне і каштоўныя ўзнагароды!

У сувязі з 61-й гадавінай стварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі аб'яўляецца чытальніцкі конкурс **„Блізкая нам беларуская літаратура"**.

Конкурс арганізуюць: гарадскі Дом культуры і аддзел культуры і мастацтва Гарадскога ўпраўлення ў Беластоку, Беларускае грамадска-культурнае таварыства і рэдакцыя „Нівы".

Конкурс датычыць горада Беластока. У ім можа прыняць удзел кожны беластаччанін, якому споўнілася 16 год. Не могуць удзельнічаць у конкурсе абсальвенты беларускай філалогіі, члены творчых саюзаў і тыя, хто па сваёй прафесіі займаецца пытаннямі, звязанымі з тэматыкай гэтага конкурсу.

Конкурс ставіць сваім заданнем паглыбіць веды па беларускай літаратуры, найбліжэйшай з усіх літаратур польскай літаратуры, папулярызаваць навейшыя, цікавыя творы беларускіх пісьменнікаў, якія з кожным годам часцей перакладаюцца і выходзяць значнымі тыражамі на польскай мове.

Конкурс будзе працягвацца да 15 студзеня 1980 года і яго заканчэнне прадбачваецца на 18 студзеня а 16 гадз. 30 мін. у маладзёжным клубе „Прамеnада" ў Беластоку, вул. Ліповая 4.

Каб узяць удзел у конкурсе, **неабходна прачытаць найменш дзве кнігі** з тых, што пададзены ніжэй у спіску.

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА

■ Адбыліся справаздачна-выбарныя сходы ў гуртках БГКТ ў Луцэ і Тарнопалі, у гміне Нараўка. Старшынёю сходу ў вёсцы Лука прысутныя выбралі Міхала Васільчука — гміннага раднага. Са справаздачным дакладам выступіла старшыня гуртка БГКТ Тамара Ціванюк. Праект плана працы прадставіў Сяргей Стоцкі.

На сходзе было выбрана новае праўленне гуртка: старшыня — Тамара Ціванюк, намеснік старшыні — Міхал Васільчук, сакратар — Іван Ціванюк, члены праўлення — Іван Пакутнік, Новік Канстанцін, Новік Канстанцін, сын Канстанціна, і Лявон Анцутка, дэлегатам з'езду БГКТ выбралі Івана Ціванюка. У сходзе ўзяў удзел актывіст ГП БГКТ, дырэктар школы ў Ляшуках Аляксандр Харкевіч.

■ У Тарнопалі старшынстваваў на сходзе Іван Кардаш, а справаздачны даклад зачытаў Іван Сухадола. У дыскусіі выступіў запрошаны на сход радны гміны Міхал Васільчук. У склад новага праўлення былі выбраны: Уладзімір Рыгаровіч — старшыня, Іван Кардаш — намеснік старшыні, Іван Сухадола — сакратар, Славамір Янель — скарбнік, Міхал Бельскі і Хведар Федарук — члены праўлення.

■ У Навасадах (гміна Гайнаўка) удзельнікі сходу абмяркоўвалі магчымасці арганізавання вакальна-інструментальнага калектыву, наладжванне сустрэч з літаратарамі, пішучымі на беларускай мове, а таксама арганізаванне прыезду ў іх вёску мастацкага калектыву.

Старшынёю гуртка і дэлегатам з'езду выбраны Іван Стоцкі, сакратаром — Галіна Лапінская, скарбнікам — Галіна Усцінюк і членам праўлення — Рыгор Шварц.

■ У Грабаўцы (гміна Дубічы Царкоўныя) справаздачна-выбарны сход адбыўся 3 лістапада. У склад новага праўлення ўвайшлі: Ніна Сцепанюк — старшыня, Ніна Рута — намеснік старшыні, Люба Панасюк — сакратар.

■ 4 лістапада цікава прайшоў справаздачна-выбарны сход у Дубічах Царкоўных. Са справаздачным дакладам выступіла Люба Шварц. У дыскусіі галоўная ўвага была звернута на супрацоўніцтва гуртка БГКТ з мясцовымі арганізацыямі, такімі як ГС, СКР, ГОК, і мясцовымі гміннымі ўладамі. Удзельнікі сходу выбралі новае праўленне ў складзе: Люба Шварць — старшыня, Мікалай Панфілюк — намеснік старшыні, (ён выбраны таксама дэлегатам з'езду БГКТ), Васіль Ленкевіч — сакратар, Зінаіда Філіпюк — скарбнік, Іван Харытонюк — член праўлення гуртка БГКТ.

■ У Тафілаўцах вяла сход Марыя Пень і яна зачытала справаздачны даклад. З праектам плана працы гуртка пазнаёміў Іван Жак. Новае праўленне гуртка выбрана з наступных асоб: Марыя Пень — старшыня, Іван Жак — намеснік старшыні, Ніна Яканюк — сакратар. Сход адбыўся 6 лістапада.

■ 8 лістапада праўленне гуртка ў Беластоку арганізавала вечар пенсіянераў, на якім старшыня гуртка Мікалай Гайдук расказаў аб уражаннях з нядаўняй пабыўкі ў Мінску.

Уладальнік Сезама ● Пад залатой вехай ● Хто такі Максім Бурсевіч? ● Восень — сентыментальная пара ● Яшчэ пра „Гісторыю Беларусі" ● Палоска Дзядзькі Кваса ● Пекла ў Слохах ● Весткі з Міхалова, Васількова, Гайнаўкі, Кляшчэляў, Чаромхі, Бабікаў, Дубічаў Царкоўных, Чыжоў, Нараўкі, Барысаўкі, Орлі, Бельска ● Як мыць каляровую бялізну ● Філасофія Кастуся ● Развучваем беларускую песню „Ты мне вясною прысніласся".

TELEWIZJA WARSZAWA

NIEDZIELA 2 XII — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz „Niezwykła piątka". 10.20 Antena. 10.45 Polskie skrzydła — cz. II. 11.25 Dziennik. 11.40 Rolnicze rozmowy. 12.10 Interpretacje Chopinowskie Garricka Ohlsona. 12.55 Tropami mitów. 13.35 O królu Klasantym w/g G. Morcinka — program dla dzieci. 14.00 Koncert życzeń. 14.45 Losowanie Dużego Lotka. 15.00 Zgadnij kim jestem — teletur. 15.45 Byłem Montgomerym — ang. film wojenny. Wyk.: Clifton James, John Mills, Cecil Parker i inni. 17.25 Studio Sport. 18.15 Halo Warszawa — pr. estrad. Wśród wykonawców: Z. Sośnicka, P. Fronczewski, siostry Winiarskie i inni. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Nie do obrony — ang. dramat obycz. 21.50 Rewia gwiazd. Wyst. Zespół Belle Epoque, Chocolates, Danyel Gerard, Amanda Lear i inni. 22.35 Studio Sport. 22.50 Z muzyką przez lata — odc. I.

PONIEDZIAŁEK 3 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Naucz. początkowe. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.25 Tajemnica rękopisu — dramat sens. radz. Wyk.: J. Lebiediew, N. Jeremienko, N. Bondarczuk, I. Smoktunowski i inni. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV — J. Kamiński — Lepiej byłoby, gdybym się był nie ożenił. 21.10 Dean Reed — pr. rozr. 21.40 Dziennik. 21.55 Jak? — pr. publ.

WTOREK 4 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Program dla tegorocznych maturzystów. 17.00 Interstudio. 17.25 Sonda. 17.50 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Przygody króliczka Bagsa — ameryk. film anim. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Sam i Sally — odc. V — kom. krym. franc. 21.15 Camerata. 21.40 Niemowlę na drzewie — holenderski film obycz. 22.00 Dziennik. 22.15 Merkury z paszportem.

ŚRODA 5 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — mat. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Pan Półka i spółka. 16.55 Losowanie Expres i Małego Lotka. 17.05 Dom i my. 17.20 Klinika zdrowego człowieka — pomoc rodzicom. 17.45 10 minut — teletur. 18.00 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.30 Świat, który nie może zaginąć — ang. film dok. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Filmoteka arcydzieł. Zaćmienie — włosko-frac. dramat psych. Reż. Michelangele Antonioni. Wyk.: Alain Delon, Monica Vitti i inni. 22.25 Dziennik. 22.40 Kształt słowa.

CZWARTEK 6 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC oraz film z serii „Pippi Langstrumpf". 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Poligon. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Śmierć w tabakierce — ang. film krym. 21.30 Pegaz. 22.15 Dziennik. 22.30 Potyczki ze sportem.

PIĄTEK 7 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Filozof. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Magazyn motor. 17.20 Dom i my. 17.35 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.00 Saga rodu Rius — odc. VII — film TV hiszp. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Na drodze — franc. dramat obycz. Wyst.: R. Hossein, R. Salvatori, A. Aimee i inni. 21.45 Koncert symf. orkiestry PR i TP w Krakowie. 22.25 Dziennik. 22.40 Świat, ludzie, idee.

SOBOTA 8 XII — 13.50 Program dnia. 13.55 Radzimy rolnikom. 14.05 Wojsk. film dok. Dąbrowszczacy. 14.50 Obiektyw. 15.10 Dziennik. 15.20 Orbita. 15.50 Niech żyją duchy — czech. komedia dla dzieci. 17.10 Studio Sport. 18.10 Szanujmy wspomnienia — Bigos starowarszawski — popularyzacja folkloru miejskiego. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Bitwa o Anglię — ang. film woj. Wyk.: H. Andrews, M. Gain, T. Howard, C. Jurgens, L. Olivier i inni. 22.25 Dziennik. 22.40 Cena sukcesu — czyli Nowak-show — pr. rozr. Wyk.: J. Nowak, B. Dykiel, K. Borowicz i inni. (js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 30 XI — 17.40 Film fab. ser. 19.35 Międzynarodowe zawody w jeździe figurowej na lodzie. 20.35 Koncert.

Sobota 1 XII — 7.35 Film fab. ser. 11.00 Hokej. Krylia Sowietow — CSKA. 13.50 W świecie zwierząt. 14.50 Spektakl. 18.00 Międzynar. zawody w j. fig. na lodzie.

Niedziela 2 XII — 9.00 Film fab. ser. 12.00 Spektakl. 14.30 Klub podróży. 15.30 Cyrk. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Filmy anim. 17.30 Międzynar. zawody w j. fig. na lodzie.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Julia — USA 4—5. Dziewczyna do dziecka — wł. 6—7. Bilet powrotny — pol. 8—9.
Bielsk Podl. Idź do mamy, tata pracuje — fr. 3—4. Vendeta — fr. 5—6. Krótkie wakacje — wł. 7—8. Gorące polowanie — jap. 9.
Czeremcha Konie Waldeza — wł. 4—5. Blizna — pol. 8—9.
Czyże Wypij do dna — radz. Mimino — radz. 5—9.
Gródek Szczęki — USA 8—9.
Hajnówka Ryzykant — USA. 5. W upalną noc — USA 7. Roman i Magda — pol. 9.
Michałowo Siedem nocy w Japonii — ang. 4—5. Ostatni pociąg z Gun Hill — USA 6—7. Tylko jeden telefon — węg. 8—9.
Mielnik Piraci na Pacyfiku — rum. 4—5. Próba ognia i wody — pol. 8—9.
Milejczyce Szary okrutnik — radz. 4—5. Klatka — fr. 8—9.
Narew Mały książę — USA. Bestia — pol. 5—9.
Nurzec Liliowa akacja — węg. 4—5. Miecz — węg. 6—7. Ifigenia — grec. 8—9.
Orla Proszę słonia — pol. Różowe sny — czes. 5—9.
Rajsk Dziwna kobieta — radz. Jak zranione ptaki — radz. 5—9.

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ

ПІСЬМЕННЫ НЕПІСЬМЕННЫ

Пісьменны я ўжо здаўна
алфавіт свой знаю ад дзяцінства
з пачатку да канца
з канца да пачатку
ад А да Я
ад Я да А

Вычытаў я ў тысячах кніг
тысячы людзей мне гаварылі
дарога твая дарога адзіная
шляхам сваім ты ганарыся

А аднак
сёння на сонечнай дарозе
нечакана спатыкнуўся я аб камень

І не знаю чаму гэта здарылася
бо мела быць інакш

Пачынаю падазраваць
што яшчэ я непісьменны
пісьменны непісьменны

Ад сёння вывучаць ужо я буду
алфавіт каменняў

Юрка Баена

* * *

згубіць кірунак дарогі
у хворыя гады
яшчэ раз шукаць сваіх вачэй
чым прамыць вочы

суседзі адплылі
а дзеці гуляюць са сляпой сабакай
аднак жа
сляпыя гады
сляпы сон
сляпое слова
накормленае хлуснёй сэрца
чым прамыць

адкуль куды ідзеш
глядзіш на сцены мудрасці
і муры непрабачэння
мужчынскі хор шукае слоў
бо ёсць
жывае мелодыя

што ўліць у далоні тваё
хоць гарызонт усё шырэйшы
выбар
не выбар
маўчанне

сцягнуць рэха праўдзівасці
глянуць можа першы раз
на жыццё

Надзея Артымовіч

ЛІТУРГІЯ

усё прайшло даўно
усё было далёка
служу літургію
нашаму каханню
нашы вялікія мары — царква
рэха тваіх слоў — рэліквія
памяць тваіх слоў — ікона
далячынь тваіх слоў — мадонна.

Міхась Андросюк

ЗБАВІЦЕЛЬ

раз
адзін раз
кожнае дзіця без бацькі
лічы
што Бог паслаў яго
Збавіцеля
на зямлю

толькі пазней
зразумее
што ён —
нежаданы плод
непрадуманага кахання

Іштван Дабі

* * *

Устану
ў зялёных
росах,
Абмыюся
ў светлых
праменнях
І зноў —
буду свежым.

Юрка Трачук

АЛЕСЬ БАРСКІ: БЛІЗКАСЦЬ ДАЛЁКАГА

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ПЕРШАЕ

Мая паэзія — мой абавязак,
Перад зямлёй і перад родным словам.
Стаяць паэмы і бяроз і вязаў,
Складаюцца на вечную аснову.
Айчына — незалежная ніколі,
Найбольшы з скарбаў, дадзены нам лёсам.
Вялікаю паэзіяй ёсць поле
І чыстаю паэзіяй — нябёсы.
І кожны гук, аддадзены чужому,
Ёсць ранай ў гаворцы маёй роднай;
Здаецца мне — не гаспадар я дома,
Здаецца мне, што я ўжо не свабодны.
Выходжу ў поле, кланяюся ніве,
Словы шапчу аб шчасці чалавечым
І толькі ў мове роднай я шчасліvы,
І толькі ў мове роднай буду вечны.

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ДРУГОЕ

Зноў паяўляюцца
На памяці экране
Мае каровы
Ў шкодзе па-за гумнам,
І, як Хрыстос узрадаваны,
Майскі ранак,
І ветру сіні сцяг

Па-над дзяцінствам шумным.
Калі паспела прамінуць?
— Я пратэстую!
Дзяцінства, маладосць
І гордыя завеі?
Кастрычнікі мае
У Бандарах сумуюць,
Рыхтуюць вопратку
Для пані-безнадзеі.
І ўсё бліжэй, усё бліжэй
Я чую крокі,
Трывогі набліжаюцца
Шырокай лавай.
О, свеце мой прыгожы,
Свеце мой шырокі,
Не кіну я цябе кахаць
Па смерці нават.

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ТРЭЦЯЕ

Пустапарожніх слоў
Нам хочацца, як хлеба.
А змест, чаму не ён
Лунае ў слове сцягам?
О, мова родная!
Ты веснавое неба
І без цябе сусвет заўсёды —
Горкай смагай.
Камедыянтаў многа
І сярод паэтаў,
Не зразумець ім праўды
Асноўнай і простай,
Што адначасна мы
Пясчынкі і планеты,
І даўжнікі перад айчынай,
І пагостам.
І ўсё жыццё
Павінна быць нам цяжка толькі.
Жыць лёгка —
Значыць подла жыць на свеце гэтым.
Шукаць заўжды
У форме й змесце толку,
Быць чалавекам —
І праз гэта стаць паэтам.

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ЧАЦВЕРТАЕ

Мы толькі больш-менш і жывем і кахаем,
Мы толькі прыблізна імкнемся да шчасця,
А лёс нас адзначыць і лёс пакарае,
У сэрцы запаліць і выгасіць страсці.
Галовы ў аблоках, а ногі на глебе,
Рукамі шукаем далоняў прыязных.
Надзеі мы хочам і прагнем мы хлеба,
А лёс нам прыносіць бяду пераважна.
Ды можа ёсць шчасце у вечных трывогах,
У горкіх памылках, балючых упадках...
І можаш сказаць ты, стаміўшысь з дарогі:
Які свет прыгожы, хаця лёс мой гадкі.

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ПЯТАЕ

„Чалавек — гучыць горда“,
Чалавек — гучыць подла.
Дзве праўды?
Дзве маны?
Дзве паўпраўды?
Адна праўда?
Адна мана?

ШЭСЦЬДЗЕСЯТ ШОСТАЕ

О, краю мой,
Твая зямля і твае травы,
І промняў дотык
Былі заўсёды,
Як салодкая страва,
Нібы наркотык.
І ў далёкім Лондане —
У гордым месце,
І ў Парыжы,
Чакаў я ад цябе
Заўжды салодкай весці,
Быў сэрцам бліжай
І з Эйфля вежы
Паглядаў у засмучэнні
На ўсход ружовы.
І маці бачыў
Прад іконай на каленях
З свяшчэнным словам.
І толькі у табе,
Зялёны, родны краю,
Мой лёс і шчасце,
І толькі у табе
Я горача жадаю —
Жыць і прапасці.

СЫН У ВОДПУСК ПРЫЕХАЎ

Чакалі. Наталля штораз у акенца. Можа ідзе? Ужо і піражкі з капустай зварылі. Стаялі ў духоўцы. Булак з макам напякла. Каўбаса то ўжо і перасохла.

— Ты стары, — гаварыла яна мужу, — абы-чаго з'ясі, — хай яму будзе, там у войску няма.

— Няхай, няхай, — мармытаў мужык, — усё ж то сваё дзіця, не чужое.

А дні ўцякалі хутка. Раніца, поўдзень, вечар і зноў ноч. Сны невыразныя ды нервовыя сніліся. Вось ідзе. Вось стукае. Змучаны. Вочы на лоб вылазілі ад работы, гады старэчыя гнулі спіну. Мо прыедзе, паможа ў рабоце.

Чаканне перарадзілася ў непакой. Можа што здарылася? Барані Бог, захварэў. Маці ўжо пяты раз пякла тыя піражкі. Ды каўбасы пятае кальцо вешала над плітой. А яго не было.

Прыехаў, калі ніхто і не чакаў. Прывітаўся. Не пазнаць. Куды! — не той хлопец. Проста струна. Мундзір, бы ў афіцэра. Боты, бы люстэрка. Дух бабе заняло. Сляза радасці пацякла. Пабег мужык у хлеў да красулі, дзе бутэльку водкі хаваў. З хвалявання не мог знайсці. Рукі дрыжэлі. Красуля цікава паглядала, быццам насмейвалася.

Выпілі па чарцы. Наталля глядзела, ды вочы фартухом выцірала. У бацькі яны чамусьці памутнелі. Успомнілася ўсё мінулае. Але гутарка неяк не клеілася. На пытанні бацькоў сын адказваў таямніча. Выпіўшы яшчэ некалькі чарак, пайшоў спаць. А старыя ўдваіх, бы вартаўнікі, усю ноч стаялі.

Спаў да поўдня. Пабрыўшыся і добра выпіўшы, пайшоў сяброў наведаць. Вярнуўся апоўначы п'яны. Наталля плакала. Бедны. Галоўка баліць. Соду падавала. Кампрэсы клала. Зноў вартавалі. А дабытак? Свінні квічэлі. Красуля раўла. Ад'ехаў, нат не развітаўся. Накарміўшы жывёлу, мужык зваліўся на падлогу. Уначы навальніца надыйшла. Усё скошанае жыта змокла. А суседзі павазілі ў клуні. Дождж ліў дзесяць дзён. Плакала неба над лёсам ягоным. Плакаў і ён.

Уладзімір Дваракоўскі

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СТАДЫІ Ў ЖЫЦЦІ ЧАЛАВЕКА

Сямейна-бытавая абрадавая творчасць

Заснавалася новая сям'я. Узніклі новыя праблемы, якія і сталі асновай новага тыпу народнай паэтычнай творчасці. „Нэма такой хаткі, коб нэ было звадкі“, — гаворыць распаўсюджаная па ўсёй Беласточчыне прыказка. У хаце дзве гаспадыні — цёшча і нявестка. Паўстае канфлікт. Усё, што робіць нявестка — не да спадобы цёшчы. І гэта адзін з матываў сямейна-бытавой творчасці, а асабліва песень і казак.

Такі ж самы, а можа і горшы, калі ўзяць пад увагу тое, што мужчыны цяжэй прывыкаюць да новых умоў жыцця, лёс хлопца-прымака. Апрача канфлікту зяць-цёшча, якая не толькі цягне ў бок дачкі, але і настаўляе яе супраць мужа, паяўляецца таксама канфлікт з цесцем, які тут галоўны гаспадар. Усё гэта адлюстравана ў аб'ёмістай групе прымацкіх песень.

Дзяўчына, сустрэўшыся з новым жыццём, цяжкай працай, раннім уставаннем, пачынае сумаваць за сваім вольным бытам, за матчынай ласкай, гулянкамі. І песні гэтага тыпу будуць сумныя. Спалучаюць у сабе вобразы двух светаў — той, мінулы, які заўсёды прадстаўлены ў цёплых і вясёлых красках, і свет замужжаства.

Добра, калі муж трапіцца добры, калі не будзе біць, не будзе паддавацца ўплыву маці. Але бывае і так, што пападзе муж-п'яніца. Нярaз ўспамінае яна тады свайго першага каханага, ад якога сілай адарвалі і аддалі нялюбаму чалавеку. Пачынаецца нараканне на сваіх бацькоў.

Наступным матывам сямейна-бытавой творчасці з'яўляецца здрада як з боку мужа, так і з боку жонкі. Да гэтага далучаецца раўнаванне цесця да нявесткі. Прычынай апошняга зноў з'яўляецца цёшча.

У склад сямейна-бытавых песень уваходзяць таксама песні: рэкруцкія, песні кахання і дзявочыя песні, сіроцкія песні.

Служба ў салдатах працягвалася калісьці даволі доўга, не так, як сёння. І праводжанне ў салдаты набірала надта ж сумную афарбоўку. Трэба было лічыцца нават з тым, што можа ён не вярнуцца, а калі і вернецца, дык ледзь не старым чалавекам.

Зусім іншага тыпу будуць песні кахання і дзявочыя песні, у якіх ад пачатку да канца пераважна б'е вясёлы, бесклапотны настрой. Часамі толькі паяўляецца сум, сум за каханым. Але поўнасцю сумнымі з'яўляюцца сіроцкія песні. Песні гэтыя вельмі жаласныя, асабліва па смерці маткі. Паяўляецца ў іх аднacасова матыў мачахі, якая не любіць сіраты, не ласкае яе, а толькі кажа цяжка працаваць ды б'е.

Зразумела, гэта толькі сігналізацыя самых галоўных матываў сямейна-бытавой творчасці.

Янка Леанчук, Міхась Шаховіч

Гмінныя навіны

СУПРАСЛЬСКІЯ ЗДЗЯЙСНЕННІ І ПЛАНЫ

Здзяйсненні. У Супрасльскай гміне зямельныя ўгоддзі ў асноўным апрацоўваюць індывідуальныя сяляне, пражываючыя ў 28 вёсках. Паказчык банітацыі глебы 0,76. Зялёныя ўгоддзі цяпер займаюць 45,7% агульнай плошчы (яны меліяраваны ў больш чым 80%). Сёлета сяляне сабралі ў сярэднім 63 цэнтнераў сена з 1 гектара зялёных угоддзяў. Таму ёсць спрыяльныя ўмовы для развіцця жывёлагадоўлі, а перш за ўсё бydла. Цяпер на 100 гектараў зямельных угоддзяў выпадае па 56 штук рагатай жывёлы.

Сяляне супрасльскай акругі перавыконваюць планы продажу свойскай жывёлы (у мінулым годзе прадалі 458 тон жывой вагі свіней і ялавічыны). З кожных 100 гектараў зямельных угоддзяў прадаюць у сярэднім 737 літраў малака (сярэдняя ваяводская 672 літры), 85 кг ялавічыны (сярэдняя ваяводская 62 кг) і 99 кг свіней (сярэдняя ваяводская 91 кг). Сёлета атрымаліся ў іх ураджаі чатырох асноўных збожжавых культур усяго 11 цэнтнераў з 1 га зямельных угоддзяў і бульбы — 245 ц/га.

У гміне кожны год 120-130 асоб заканчвае курсы на званне кваліфікаванага гаспадара. Наглядаецца вялікае зацікаўленне сельскагаспадарчымі курсамі жанчын з вёсак Цяснэ, Супрасль, Сакалда і Сабалева.

Да выдатных здзяйсненняў належыць тое, што тутэйшыя земляробы прымяняюць 150 кг НПК у чыстым рэчыве на 1 га (у ваяводстве ў сярэднім 124 кг НПК/га).

Сяляне за дзесяць месяцаў бягучага года купілі 46 гектараў з ПФЗ дзеля павелічэння арэалу сваіх гаспадарак (калі былі ўведзены пенсіі для сялян, зямля зноў стала ў пашане). Некаторыя дабавілі сабе гектараў да 10, а яшчэ іншыя да 15 або 20 га. Вынікае гэта з патрэб і дзеля таго, каб нейк закругляцца па плошчы гаспадарак. Робяць гэта пераважна гаспадары-спецыялісты, іх 42 (сярод іх найбольш займаецца жывёлагадоўляй), але і індывідуальныя сяляне старэйшага ўзросту і маладыя. Варта адзначыць, што за мінулыя шэсць месяцаў гэтага года спецыялістычныя гаспадаркі прадалі дзяржаве сельскагаспадарчых прадуктаў на 4600 тысяч злотых, гэта значыць 27% агульнай сумы 16 900 тысяч злотых, якую склала продаж ад усіх гаспадароў.

За гады 1977-1979 хлебаробы пабудавалі 109 будынкаў, у тым ліку 26 інвентарскіх. У пабудове ёсць 157 дамоў, злеўняў, абораў і стадолаў.

У грамадскіх пачынах жыхары Супрасльскай гміны пабудавалі святліцы ў Саўлянах і Генрыкове, загаспадарылі пляцоўку лесапільнага завода і пасадзілі 300 метраў жывой агароджы — усё ў Супраслі ды адрамантавалі пабочныя адрэзкі мясцовых дарог. Вартасць іх акрэсліваецца сумай 3,5 млн. злотых.

Планы. Усе намаганні хлебаробаў Супрасльскай гміны ідуць у напрамку ўсё большай механізацыі палявых работ, асабліва найцяжэйшых, пабудовы новых гаспадарчых будынкаў і мадэрнізацыі старых або іх разбудовы, прымянення навейшых метадаў апрацоўкі зямельных угоддзяў і іх догляду, павышэння ўзроўню прафесіянальных ведаў земляробаў.

Супрасль. *Фота аўтара*

У 1980 годзе ў гміне будзе ўжо 60 спецыялістычных гаспадарак. Плануецца дасягнуць ураджаяў чатырох асноўных збожжавых культур у сярэднім 23 ц/га і бульбы — 250 ц/га, сена — 75 ц/га і нарыхтоўкі кішонак — 600 тон. Гаспадыні намераны садзіць 29 гектараў гародніны, у тым ліку 9 га пад фальгой.

Цяпер у мястэчку, адзіным, зрэшты, у гэтай гміне, заканчваецца пабудова спулдзельчага банка, водаправодны сеткі і вулічнага электраасвятлення на пасёлку аднасямейных дамоў. У апошнія два гады мадэрнізавалі асвятленне вуліц у вёсках Засцянкі, Сакалда, Лазні і Грабаўка. У Супраслі яшчэ плануецца пабудова рэстарана, трох гандлёвых дамоў, прадшколля і пачакальні ПКС.

(яц)

(Працяг са стар. 1)

весці для коксу. Агульна можна сказаць, што яго пастаўкі не зменшыліся.

Дык чаму вугалю няма, калі ён ёсць?

Адказ просты: **непараўнальна з папярэднімі гадамі павялічыўся наш апетыт на чорнае топліва.** У ваяводскім праўленні саюза сельскагаспадарчых спулдзельняў падлічылі, што для поўнага забеспячэння патрэб установ і насельніцтва на вугаль, не хапае для Беласточчыны ваяводства звыш 100 тысяч тон вугалю і нейкіх 40 тысяч тон коксу.

І таму гэтага тавару няма ў свабодным продажы. Паводле распараджэння № 16 міністра ўнутранага гандлю і паслуг, **першынство** ў пакупцы вугалю маюць сяляне для ажыццяўлення сваіх **прадукцыйных заданняў**, значыць, тыя, якія кантрактуюць жывёлу або займаюцца іншымі відамі сельскагаспадарчай вытворчасці. Другімі ў чарзе за вугалем з'яўляюцца бальніцы і дзіцячыя яслі. За імі — пасялковыя кацельныя, рамеснікі, розныя паслуговыя ўстановы, насельніцтва для абагравання ўласных кватэр, і апошнімі ў гэтай чарзе знаходзяцца школы, дамы культуры, кінатэатры, спартыўныя залы і таму падобныя аб'екты.

Вугалю маем больш, чым у папярэдніх гадах, але яго не хапае і вельмі эканомна трэба грэцца пры ім. Перш за ўсё асноўным абавязкам кожнага з нас з'яўляецца дакладная, дбайная падрыхтоўка ўласнай кватэры да зімовага холаду, каб цяпло не ўцякала ў паветра рознымі дзіркамі. Суд у Бельску, для прыкладу, патрабаваў вышэйшага прыдзелу топліва, матывуючы сваю просьбу тым, што ў іх... няспрыяльнае абагравальнае абсталяванне. Такіх „гаспадарлівых“ установ знайшлося б, на жаль, многа. Але не ў тым справа, каб тыкаць у кагосьці пальцам. Лепш шукаць іншых крыніц топліва і ашчаднасці вугалю. Для прыкладу, у лесе столькі яшчэ асталося мінулагодняга буралому, які неабходна ачысціць, каб не завяліся шкоднікі. Замест высакаякаснага коксу прыдзецца паліць горшым вугалем. Проста такая неабходнасць — і іншага выхаду няма. Не толькі ж вугаль грэе.

Віктар Рудчык

БЕЛАРУСКІЯ ПРЫКАЗКІ

Гаспадар ад хаты на шаг, хата ад яго на два.

Гаспадарку весці, не грушы трэсці.

Глядзі таго, з чаго хлеб ясі.

(Працяг са стар. 2)

Запрашаем беластаччан!

Усе іх можна атрымаць у гарадскіх філіялах Ваяводскай бібліятэкі. Тыя чытачы, што ведаюць беларускую мову, могуць карыстацца бібліятэкай Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку, вул. Варшаўская 11, тэлефон 311-18, або там жа штодзённа (апрача аўторкаў) у клубе беластоцкага гарадскога гуртка БГКТ.

Усе, хто хоча прыняць **удзел у конкурсе,** павінны прыслаць сваю заяўку па адрасу: Miejski Dom Kultury, Białystok, ul. Piękna 3 **да 18 снежня 1979** года. У гэтай заяўцы павінны быць пададзены: імя і прозвішча, узрост, хатні адрас, тэлефон, месца работы або вучобы, назвы дзвюх выбраных на конкурс кніг.

Спісак кніг на конкурс

Wiersze białoruskie, 1971; Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie, 1974; **Wasyl Bykow** — „Ballada alpejska“ i inne utwory tego pisarza; **Maksym Bahdanowicz** — Poezje wybrane, 1973; **Janka Bryl** — Bajdy Dolne, 1979; **Maksym Tank** — Kartki kalendarza, 1977; **Iwan Ptasznikow** — Płonące wzgórze, 1979; **Władzimir Karatkiewicz** — Całe złoto i błękit dnia, 1975; **Iwan Szamiakin** — Serce na dłoni, 1972.

Прыемнага чытання і ўдачы на конкурсе!

50 ГОД ЖЫЦЦЯ І ПРАЦЫ ДЛЯ КІНО

(Працяг са стар. 1)

франтавыя выпускі, кіназборнікі. Трагедыя вайны ўвесь час хадзіла поруч са мною. У канцы 1944 г. я вярнуўся ў знішчаны Мінск і ў Беларусьфільме ў страшэнна цяжкіх умовах пачаў рэалізаваць фільм „Савецкая Беларусь“ і іншыя карціны. Здымаў разбураныя гарады, спаленыя вёскі, сялянскія сем'і ў зямлянках, школы ў зямлянках. І славуты ўрачысты парад беларускіх партызан у Мінску. Сярод іх былі дзеці, некаторым з іх не было болей 10-12 год. Яны крочылі са зброяй, як самыя праўдзівейшыя партызаны. Глядзелі на свет не па-дзіцячаму, а па-даросламу паважна і задуменна. І ў гэтых вачах я прачытаў, што вайна для дзяцей — гэта самае страшнае, самае трагічнае. Яны ж не могуць самі бараніцца, ратавацца, існаваць нават. І хоць я яшчэ рабіў іншыя фільмы, але ўнутрана рыхтаваўся да паказу трагедыі дзяцей у часе вайны і акупацыі. І мы разам з М. Фігуроўскім зрабілі пра гэта першы фільм „Дзеці партызана“ ў 1954 г. Стараліся зрабіць яго мякка, цёпла, сардэчна, паказаць унутраны свет дзіцяці. Працавалі з вялікай прыемнасцю, і фільм быў прыняты вельмі прыхільна гледачамі.

— А як вам працавалася над вельмі папулярным у нас на Беласточчыне фільмам „Міколка-паравоз“?

— Перш за ўсё раскажу вам, як выбраў я гэты цікавейшы твор М. Лынькова для экранізацыі. Жылі мы тады ўсёй сям'ёй у Заслаўлі, недалёка Мінска. Каля рэчкі гулялі дзеці, палілі кастры. Падыйшоў я аднойчы да такой разбрыканай грамадкі і пытаюся: „Якая кніга, рабяты, вам найболей падабаецца?“ „Вядома, „Міколка-паравоз!“ — яны мне на гэта. Узяў я гэтую кніжку ў бібліятэцы і сам без памяці захапіўся ёю. Так і пачалося. Доўга я шукаў хлопчыка, які б зайграў ролю Міколкі. Знайшоў вельмі здольнага Валодзю Гуськова. Працавалі мы ўвесь год, здымалі па ўсёй Беларусі. Калі фільм быў ужо гатовы, у 1957 годзе, мы разам з Міхасём Лыньковым і Валодзем Гуськовым паехалі па краіне паказваць яго. Сустракаліся з гледачамі, падпісвалі аповесць „Міколка-паравоз“. І аднойчы, гэта было ў Барысаве, падышоў да нас хлопчык і падаў Гуськову падпісаць кнігу. Той падпісвае, а Лынькоў пытаецца хлопчыка, як ён называецца. Хлопчык адказаў, а ў Лынькова слёзы ў вачах закруціліся. Я пытаю: „Міхаіл Ціханавіч, што сталася?“ Лынькоў і кажа, што гэты хлопчык вельмі падобны на яго сына, што ў акупацыю загінуў разам з маці ў мінскім гета. Фільм „Міколка-паравоз“ карыстаўся аграмадным папулярнасцю ва ўсім Савецкім Саюзе. Дзеці па гарадскіх падворках ды ў вёсках гулялі ў розныя сцэны з яго. Што з Валодзем Гуськовым, пытаеце? Ён яшчэ крыху выступаў у фільмах, закончыў вышэйшую школу і цяпер працуе інжынерам у Інстытуце фізічных праблем імя П. Л. Капіцы ў Маскве. Кіно не запаланіла яго так, як Аню Камянкову.

— ?

— Яна зайграла галоўную ролю ў маім фільме „Дзяўчынка шукае бацьку“, што выйшаў на экраны ў 1959 годзе.

Дарэчы, у пошуках адпаведнай дзяўчынкі-акцёркі мы з'ездзілі мноства прадшколляў і школ. На такіх агледзінах я заўсёды пытаў кожнае дзіця: „Як цябе завуць?“ і яны мне адказвалі: Тома, Люся, Наташа і гэтак далей. Але ж адна дзяўчынка пасля сама запытала: „А як вас завуць?“ Я кажу: „Леў“, а яна на тое: „Леў?“! А чаму вы не ў звярынцы?“ Гэта і была Аня Камянкова. Яна цудоўна выканала сваю ролю. Фільм „Дзяўчынка шукае бацьку“ карыстаўся надзвычайнай папулярнасцю: у СССР яго глядзела больш 60 мільёнаў гледачоў, купіла яго каля 60 краін свету. Фота Ані Камянковай было змешчана ў альбоме „Кіназоркі 1960 года“. Доўгія гады я нічога не ведаў пра яе далейшы лёс, і вось нядаўна

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

У НАРВЕ

Клуб селяніна заснаваўся ў Нарве ў 1972 годзе ў стражацкай рамізе. Займае ён прасторнае памяшканне — звыш 80 квадратных метраў плошчы. Тут навейшае клубнае абсталяванне. На сценах дыпломы, якія сведчаць аб багатай дзейнасці гэтай культурнай установы. Не ўсё прыдбалі адразу. На гэта спатрэбілася крыху часу і сродкаў. Гэсаўскія ўлады не скупілі грошай. Моладзь тут актыўная. Ёй было неабходнае месца для рэалізацыі сваіх культурна-асветных намераў, для арганізацыі такога роду мерапрыемстваў. Стварылі музычны калектыў, заснавалася секцыя шахматыстаў і калектыў фотааматараў. Іх поспехі ўпісаліся ў клубную хроніку. Дырэктар гмінага цэнтра культуры Яніна Якубоўская вядзе 15-асабовы гурток юных жывапісцаў і разбяроў. Іх работы ёсць на клубнай выстаўцы (падрыхтаванай з нагоды гміннай справаздачна-выбарнай канферэнцыі ЗСМП). Дзейнічаюць яшчэ дзіцячыя: музычны („Праменьчыкі“) і тэатральны („Гномы“) калектывы.

Моладзь, арганізатар клубнага жыцця, наладжвае сустрэчы з людзьмі цікавых прафесій, сустрэчы з лектарамі, нарады культурнага актыву, дыскусіі над кінафільмамі (сюды прыязджае кінаперасоўка), танцавальныя вечарыны, навагоднія ёлкі для дзяцей.

Апошнім часам з прыемнасцю агледалі мы фотавыстаўку нараўскіх фотааматараў, якія займаюцца пад кіраўніцтвам Уладзіміра Хіліманюка.

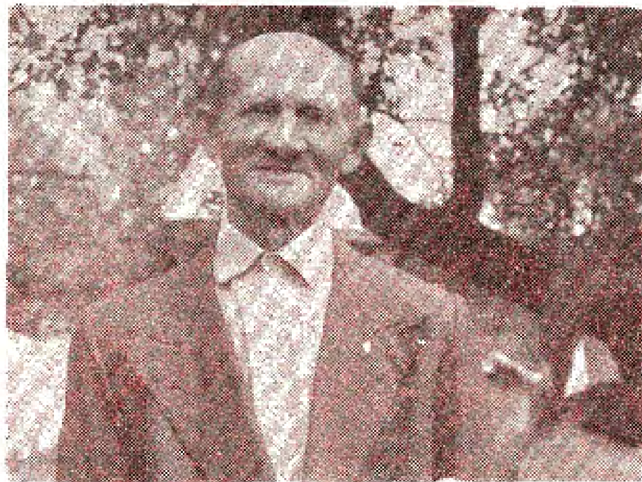
ЗСМП вядзе школу здароўя і школу грамадска-палітычнага абучэння жанчын, арганізуе экскурсіі ў тэатры. Сумольна з цэнтрам „Сучасная гаспадыня“ арганізавалі сезонны дзяцінец для 40 малалетак.

У дзейнасці клуба заслужыліся Іяланта Асташэўская (яна цяпер выконвае абавязкі кіраўнічкі асяродка „Сучасная гаспадыня“) і Марыя Кур'яновіч. Ужо месяц часу новай гаспадыняй клуба з'яўляецца Аліцыя Немец.

(яц)

НАШЫЯ СПЕВАКІ

КАЗІМІР ГРЫНКЕВІЧ

Багата бачыў і перажыў К. Грынкевіч. Сам ён з 1903 года, складаць літары ў словы вучыўся па віленскай „Нашай ніве“, сталым падпісчыкам і верным чытачом якой быў яго бацька, Язэп Грынкевіч. Грынкевічы — даўні род у Новым Двары, яны жылі тут ужо ў XVII стагоддзі, а сямейная легенда перадае, што з іх паходзіў сакратар славутага гаспадарчага дзеяча Вялікага княства Літоўскага Антонія Тызенгаўза.

К. Грынкевіч закончыў прагімназію, што працавала ў Новым Двары ў гадах 1918 — 1920, затым вучыўся ў Гродзенскай гімназіі і на „матуральных“ курсах Чацкага ў Вільні. Але занямог бацька, і сыну давялося пакінуць навуку і ўзяцца за плуг ды касу. Ажаніўся ён з дзяўчынай з суседняга сяла Дубасна і пачаў гаспадарыць. Гаспадарка ішла ладна, заняўся ён пасекай, выпісваў і пільна чытаў „Беларускую борць“, а рэдагавала гэты часопіс Зоська Верас (Войцікава), асабіста знаёмая К. Грынкевічу, бо суседка з-пад Новага Двара. Выпісваў ён і іншыя беларускія выданні, жыва цікавіўся беларускім грамадска-культурным рухам. Удзельнічаў у дзейнасці Грамады, а паліцыя вельмі дакладна рэвідавала не толькі яго хату, але нават клуню і хлявы. У верасні 1939 года змагаўся на фронце, пасля некалькі год пакутаваў у лагеры для палонных і на працы ў баўэра ў Прусіі. Вярнуўшыся ў Новы Двор, абнавіў гаспадарку, пасобіў дзецям выйсці ў людзі. І астаўся верны самаму сабе: ад першага нумара сістэматычна выпісвае і чытае „Ніву“, іншыя беларускія выданні, цікавіцца беларускай літаратурай, культурай, сам запісвае народныя песні.

Цяпер, наколькі дазваляе К. Грынкевічу здароўе і далёка не колішнія сілы, ён тупае пры гаспадарцы сына, Янука Грынкевіча. І цешыцца, бо яго ўнукі ўжо вучацца ў сярэдніх школах, рыхтуюцца паступаць у вышэйшыя навуковыя ўстановы.

М. Гайдук
Фота аўтара

Гоп, гоп, таўкачыкі,
сем лет валялісе,
покуль ступы даждалісе!

Гоп, гоп, таўкачыкі,
гоп, гоп, дубовые,
сем лет валялісе,
покуль танцу даждалісе.

Прыпеўкі да танца мужчын на „кветцы“ ў „маладога“, г.зн. на вечарыне ў доме хлопца, які на наступны дзень збіраўся ехаць на шлюб. Танцуючыя клалі на падлозе тры шапкі (маглі быць гэта іншыя рэчы), пад спевы і пляскання ў далоні іншых удзельнікаў „кветкі“ танцавалі вакол шапак.

Ад Казіміра Грынкевіча, 1903 г. нар., мястэчка Новы Двор, запісаў 18 ліпеня 1979 г. Мікалай Гайдук. Мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

мне стала вядома, што на Усесаюзным фестывалі ў Ашхабадзе ў бягучым годзе Аня Камянкова атрымала першую ўзнагароду за ролю маладой жанчыны ў фільме „Маладая жонка“. Яе запаланіла кіно...

— Леў Уладзіміравіч, вы зрабілі некалькі фільмаў з удзелам чэхаславацкіх і польскіх кінематаграфістаў і акцёраў. Як вам працавалася?

— Першым было супрацоўніцтва з чэшскай кінастудыяй. Мы зрабілі вельмі цікавы фільм „Пушчык едзе ў Прагу“, ён выйшаў на экраны ў 1965 г. Гэта лёгкая, вясёлая прыгодніцкая карціна пра тое, як мядзведзяня з Беларусі трапіла да чэшскіх піянераў. Яна падабалася і малым і дарослым гледачам, атрымала ўзнагароду ЦК Чэхаславацкага саюза моладзі на міжнародным фестывалі ў Готвальдаве ў 1965 г. Другі наш беларуска-чэхаславацкі фільм — гэта „Маленькі сержант“, што выйшаў на экраны ў 1976 г. Ён расказвае пра сувязі беларускага хлопчыка-партызана з Чэхаславакіяй. Гэтая работа таксама была ўдалай, яе вельмі добра прынялі гледачы ў СССР і Чэхаславакіі, іншых краінах, за яго мне прызналі ўзнагароду імя Даўжэнкі. Ну і добра вядомы ў вас у Польшчы „Паланез Агінскага“. Калі вядомы польскі кампазітар Міхал Агінскі свой славуты твор назваў „Развітанне з Радзімай“, то я ў сваім фільме імкнуўся паказаць змаганне і сустрэчу з Радзімай польскага таленавітага хлопца-музыкі Франка. У фільме здымаўся польскі акцёр Паўлоўскі. Наколькі гэты фільм мне ўдаўся, гэта ўжо меркаваць польскаму гледачу. Але не буду таіць, што я з вялікім задавальненнем прыняў ад урада Народнай Польшчы ў 1977 г. ганаровы знак „Заслужаны перад польскай культурай“ іменна за гэты фільм. Як з чэшскімі, так і з польскімі сябрамі мне працавалася вельмі добра, плённа.

— Над чым вы цяпер працуеце?

— Нядаўна я закончыў работу над фільмам „І ў мяне ёсць мама“ па сцэнарыю беларускага драматурга К. Губарэвіча. У ім я хацеў паказаць, як неймаверна цяжка маладой жанчыне-мачысе замяніць дзіцяці праўдзівую маці. Цяпер жа пачынаю здымаць фільм па сцэнарыю беларускага пісьменніка У. Караткевіча. Здаецца мне, што яшчэ рана пра яго гаварыць, хоць гэта павінна атрымацца цікавая карціна, насычаная гістарычнымі рэаліямі нашага стагоддзя. Зрэшты, мы ў Беларусьфільме гэтых фактаў не абмінаем. Можа іменна таму ў нашу студыю часта прыходзяць лісты, адрасаваныя вось гэтак: „горад Мінск, Партызанфільм“.

— Сардэчна дзякую вам, Леў Уладзіміравіч, за размову.

Гутарыў Мікалай Гайдук
Фота К. Свідэрскага

КАЗКА ДЛЯ ДАРОСЛЫХ

За гарамі, за лясамі, за сінімі азёрамі жыў-быў ляснік Сымонка. Малады быў, шчаслівы. Працу меў нядрэнную. Цару-бацюшцы верна служыў. З кампаніяй не задаваўся, таму і грош у кішэні трымаўся.

Праходзіў час. Жыццё маладога лесніка плыло, быццам чыстая крынічная вадзіца. Ніхто яму крыўды не рабіў, і ён нікому за скуру не залазіў. А што дрэнныя з'явы часта прыкмячаў у наваколлі, неаднойчы выказваў голасна свае думкі?. Бо крыху інакш глядзеў хлапец на сучасны свет і разважаў пасвойму. Яму здавалася, што толькі самаахвярная і добрасумленная праца цару-бацюшцы можа прынесці славу. І каб гэтага хутчэй дабіцца, уступіў Сымонка ў страж прыдворную. Там, вядома, без лішняй платы сачыў за парадкам у ваколіцы і за панскай маёмасцю. Да людзей пачаў чапляцца за кожную дробязь. Нават галінкі з панскага лесу не даваў нікому ўзяць. Людзі крывым вокам пачалі глядзець на дзяржаўнага чыноўніка.

Вышэйшыя чыноўнікі з воласці назначылі Сымона камісарам прыдворнай дружыны. І збіраў наш ляснік ганаровыя граматы за сваю беззаганную службу. Мала дома бываў, усё праца ды праца. Нават сям'ю пачаў забываць. Жонцы заўсёды паўтараў:

— Ты, дурненькая, не кажы, я ведаю, што раблю. Наш цар-бацюшка не пакрыўдзіць такіх малайцоў, аддзякуе.

І чакаў Сымонка падзякі са сталіцы. А што яна адлеглая была, дык і не мог хутка яе дачакацца.

Сымонка

Надакучыла лесніку. Надумаў працу змяніць. Аднак атрымаў адмову. Пакрыўдзіўся крыху Сымон на царскіх чыноўнікаў. „Ды што ж там яны, — падумаў. — Паеду да гетмана вялікага.“

Аднак куды не заходзіў, заўсёды паўтаралі: нічога не зробім, усе месцы заняты.

Прайшоў год, мінуў другі. У Сымонкі рос партфель ад усялякіх заяў і паведамленняў. А справа ўсё на месцы.

Надумаў аднойчы ляснік шваrра ў сталіцы наведаць. От, проста засумаваў. Першым цягніком паехаў, каб часу больш было. Калі сядзеў ужо са сваякамі за сталом, мільганула думка: а мо расказаць сваю гісторыю ў вышэйшай палаце царскіх ахоўнікаў? Няўжо мяне там не выслухаюць ?

Як надумаў, так і зрабіў. Швагер хутка завёз пад палату.

Праз хвіліну Сымон падымаўся ўжо па лесвіцы. Не агледзеўся, калі апынуўся ў прасторным памяшканні. Перад сабою ўбачыў некалькі чалавек у мундзірах. З усмешкай глядзелі на Сымона.

— Дык расказвайце, — сказаў вышэйшы чынам афіцэр, — з чым добрым завіталі да нас?

Сымонка пачаў расказваць сваю сумную гісторыю. Прысутныя ўважліва слухалі і не перабівалі. А калі Сымон скончыў, малодшы з афіцэраў спытаў:

— І вы былі ў гетмана вялікага і той нічога не памог? Сапраўды, нешта тут дзіўнае!

У канцы сказалі, каб апісаў дакладна ўсё гэта на паперы, а яны паспрабуюць разабрацца.

Сымон пакідаў палату ахоўнікаў з іскрынкай надзеі. Верыў, што пасля гэтай размовы нешта зменіцца.

І сапраўды так было. Праз нейкі час прыйшоў пасланец ад новага пана і паведаміў, што Сымона просяць неадкладна ў кантору. А калі той там стаіўся, гаворка пайшла аб перамене пасады. І справа канчаткова вырашылася. Змянілася ў карысць Сымонкі. І ён таксама вельмі змяніўся. Нават службу ў дружыне прыдворнай стражы пакінуў, бо ведаў, што ўсе клопаты і нянавісць суседзяў і калег па рабоце толькі праз гэта.

Прымаючы новую пасаду, абяцаў Сымон свайму пану, што не будзе мяшацца ў панскія справы. Аднак не вытрымаў. І ўсё пачалося нанава.

Ул. Сідарук

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА L

Другой рысай нашага чалавека, падмечанай Коласам, з'яўляецца крайняя эмацыянальнасць, якая можа праяўляцца ў схільнасці да весялосці, забавы і наследавання кагосьці іншага, чым ёсць п'яны герой. Прыкладам можа быць адзін з сялян, выступаючых у апавяданні „Андрэй выбаршчык“:

„Тут былі і такія, што паспелі налізацца і спявалі песні. А Антось Байбак пайшоў ускокі і баранаваў пясок на вуліцы старымі ботамі, на якіх не хапала аднаго абцаса.“

Схільнасць да гумарыстычнага наследавання іншых асоб праяўляецца ў апавяданні „Недаступны“. Тут селянін стараецца праспяваць адзін з фрагментаў літургічнай царкоўнай песні:

„Арцём заплюхаў абедзвюма нагамі і зацягнуў:

Адракомся ад старога міру,
Атрасём яго прах з нашых ног.

Сяляне дружна зараrаталі:

— „Марсільянку“ спявае!“

У гэтым творы камічнае ўсё. І тое, што селянін, уцякаючы перад жонкай, кідаецца ў калодзеж, і тое, што седзячы на яго дне, спявае літургічную песню, і ўрэшце тое, што сяляне гэтую песню называюць рэвалюцыйным гімнам.

Далейшай паталогіяй выступаючых у творчасці п'яных постацей з'яўляецца тое, што яны трацяць фізічную раўнавагу, не могуць уласціва кіраваць сваім целам або лагічна выказваць свае думкі.

У апавяданні „Соцкі падвёў“ знаходзім такое апісанне:

„Ногі не слухалі Янкі, а ішлі, як хацелі: адна ўлева, другая ўправа, а сам Янка падаваўся то ўзад, то ўперад, то ў адзін бок, то ў другі.“

Нешта падобнае спатыкаем у апавяданні „Тоўстае палена“:

„Паўзучы ад Шварца чуць не на чатырох, Паўлюк мармытаў...“

Або ў творы „Выбар старшыні“:

„Адзін выбарны здароўкаўся асобна. Усё ўжо сціхла, а ён, п'яны як зямля, заікаецца, крычыць:

— Здраввя жжжалаю, вваша пппбббдагароддзе!“

Наступнай рысай п'яных герояў з'яўляецца схільнасць да маралізатарства, спрэчак без істотных прычын.

Адзін з п'яных сялян, выступаючых у апавяданні „Андрэй выбаршчык“, крычыць:

„А ты дзе быў, карова ты? Чаго глядзеў? — накінуўся на Андрэя п'яны Антось: — ды я б ім нюхаўкі параспорваў бы“.

У „Пісаравых імянінах“ духоўную і фізічную раўнавагу траціць прадстаўнік вясковай інтэлігенцыі:

„Ураднік сарваўся з месца, скінуў са стала бутэльку з гарэлкаю, некалькі талерак, схапіў сядзельца за сярэдзіну і пацягнуў на двор.“

Чарговай рысай п'яных коласаўскіх герояў з'яўляецца надмерная смеласць у фармуляванні грамадскіх пастулатаў, у палітычным крытыцызме, у дэкларатыўнай гатоўнасці да дзейнасці.

У апавяданні „Выбар старшыні“ адзін з герояў, не задаволены выбарамі, крычыць:

„Грамада, ужо выбралі? Апанаса Кветку? Каб вам дошкі сабралі! Каго вы выбралі? Яшчэ мала з вас выпіў крыві?

— Ціха! — кажуць. — Тут жа земскі!

— А што мне ён? Але вы абармоты! Га-ааа? Ты старшынька? Сто рублёў прапіў! Каму трэба — падсунуў? Зноў кроў будзеш піць?“

А вось рэвалюцыйная дэкларацыя аднаго з герояў апавядання „Соцкі падвёў“:

„Ты знаеш, хто я? Я — дэмакрат і забастоўшчык першай гільдыі... Хлопцы! Браткі мае родныя! Хадзем бунтавацца...“

A. MAJEWSKA

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі дзяўчаты з Вострава і хлопец з Чэхаў Арлянскіх.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Сплю я, раптам прачнулася. Мне здавалася, што вокны мае выламаныя і дзьме несамавіты проста вецер. Я прасіла, каб хтось уставіў гэтыя вокны. Заглянула ў шафу, а там няма нічога: ані футра, ані ніякай вопраткі, толькі вісіць старая паркалёвая сукенка. Прачнуўшыся, я заглянула ў шафу і на вокны, але ўсё было ў парадку і на месцы. Змучаная, не магла спаць да раніцы.

Праз пару дзён ізноў мне сніцца падобны сон. Зноў бачу выбітую шыбу. На гэты раз у маёй дачкі ў Аўгустове (там яна жыве). Я затыкала гэтую шыбу, а анучы выпадалі з маіх рук. Я папрасіла, каб нейкая жанчына падала мне анучу, але яна не падала мне. Тады я нахілілася па анучу, і ў гэтым момансе ўкусіў мяне сабака, які выгрыз дзірку ў маёй правай руцэ. Зяць біў гэтага сабаку, а ён яму пагрыз нейкія скуры (зяць паляўнічы).

Смутная Рэгіна

Рэгіна! Сніць акно — наогул не надта добра. Калі сніцца акно закрытае, чакае цябе душэўная пустка. Калі акно адкрытае, гэта ўжо абазначае смутак. Твае ж вокны былі ў першым і другім сне выбітыя. А гэта б абазначала, што смутак твой будзе вельмі вялікі. Гэта пацвярджае і тое, што апусцела ад вопраткі твая шафа, дзе засталася толькі старая паркалёвая сукенка. Твой другі сон сведчыць аб тым, што смутак твой будзе выкліканы нейкім цяжкім момантам у жыцці дачкі, а маці, як вядома, перажываюць смутак дзяцей найбольш. Ты захочаш дапамагчы ёй, бо старалася заткнуць выбітую шыбу, але чым ты мела яе заткнуць, калі анучы выпадалі з тваіх рук і ніхто табе іх не падаў?! Думаю, што не хоціць табе грошай, каб дапамагчы дачцы, паколькі анучы якраз абазначалі б нейкую нажыву і поспех. А яшчэ той агідны сабака, які ўкусіў цябе і выгрыз дзірку ў правай руцэ. Ёсць у цябе нейкія нядобразычлівыя людзі. Сцеражыся іх!

Астрон

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка! Мне 16 год, вучуся ў тэхнікуме. Да гэтай пары я яшчэ не хадзіла з хлопцамі, а вось цяпер маю аж двух. Адзін, Міхась, старэйшы за мяне, яму 25 год. Ён працуе. Мае свае грошы. Мы ўсюды з ім ходзім, ён гаворыць, што будзе чакаць, пакуль я школу закончу, і тады пажэнімся. Але да мяне пачаў заляцацца Пеця, вучань трэцяга класа ў нашай школе. Пеця мне больш падабаецца, бо ён прыгожы, вясёлы. Я з ім спатыкаюся штодзень у школе. Дзяўчаты аж зайздросцяць мне. Мы ўжо і ў кіно разам хадзілі. Міхась то да мяне дахаты, гэта значыць на кватэру, дзе я жыву, прыходзіць, а Пеця яшчэ не быў. Ён сароміцца. Але гэта і добра. Бо баюся, што было б, калі б гэтыя хлопцы спаткаліся ў маёй хаце! Я ўжо хацела б, праўду кажучы, хадзіць з адным хлопцам, але ж я і Міхася і Пецю кахаю. Як тады выбраць?

Аня з Бельшчыны

Аня! Хадзіць з хлопцам — гэта яшчэ не значыць, што трэба за яго выйсці замуж. Асабліва ў тваім маладым узросце. Тут яшчэ рана на такія планы. Ды, відаць, ты ходзіш з двума хлопцамі, яны табе толькі падабаюцца абодва, але калі б ты аднаго з іх кахала, не прасіла б у мяне рады. Цяпер якраз лепш хадзіць з аднагодкам, вучнем. Падобныя ў вас зацікаўленні, погляды, дык і весела і прыемна разам.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

З КУРАНЯЦІ

Куранят у магазінах не бракуе. Многія, аднак, лічаць, што мяса гэта, хаця таннае, то хутка прыядаецца, а, урэшты, многія лічаць яго занадта далікатным, мясам для хворых і для дзяцей.

Я з гэтым не згаджаюся! З курынага мяса можна рабіць вельмі цікавыя і зусім „вострыя" стравы. Вось хаця б кураня „табака", страва надзвычай распаўсюджаная ў Грузіі. Вострая, запраўленая шматлікімі прыправамі. Кураня спачатку дзень-два марынуюць у вялікай колькасці часнаку, перцу, папрыкі, пасля смажаць на гарачым алеі. А ў якасці салатаў абавязкова павінна прысутнічаць цыбуля, нарэзаная скрылёчкамі, капуста, папрыка, агурок і т.п. і т.д. Вось табе і далікатнае кураня!

Можна зрабіць кураня, тушанае з цыбуляй і памідорным канцэнтратам, паколькі ў даны момант свежых памідораў ужо няма. Кураня, нарэзанае на порцыі, спачатку падсмажваюць, дадаюць цыбулю і прыправу „Яжынка", а пазней крыху памідорнага канцэнтрату.

Вельмі смачнае кураня з вялікай колькасцю гародніны. Таксама абсмажваюць спачатку кавалкі кураняці, пасля моркву, цыбулю, сэлер, пятрушку і тушаць усё разам мінут сорак, дадаючы лыжку масла.

Святочнае кураня вельмі будзе вам смакаваць, калі стушыце яго, дадаючы жменьку разынак. Вельмі цікавы смак кураняці атрымаеце і тады, калі падсмажыце яго ў духоўцы, улажыўшы ў сярэдзіну пару яблычкаў і жменьку разынак. Не забыцца толькі перад гэтым нацерці кураня соллю і тымянкам!

Некаторыя робяць кураня, як флячкі. Спачатку вараць кураня, аддзяляюць мяса ад касцей, а ўжо астуджанае мяса рэжуць дробна ў палосачкі, як на флячкі. Таксама нарэзваюць валашыну, з масла і мукі робяць засмажку і дадаюць нейкую прыправу. Атрымаецца страва непаўторная, пальчыкі мякна аблізваць.

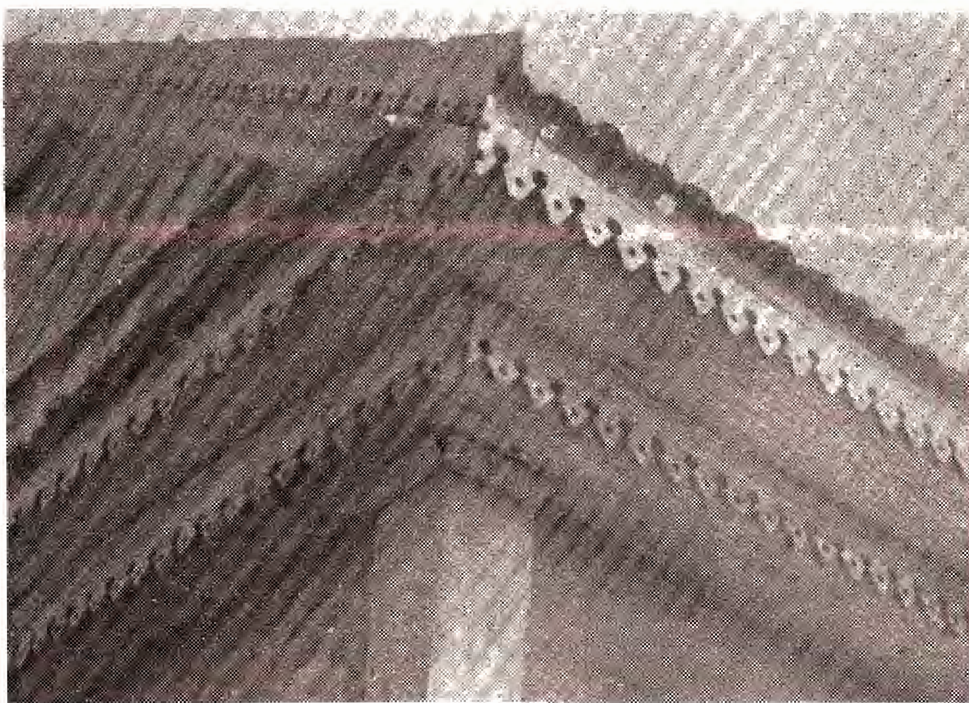
Гаспадыня

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Амаль 15 год А. жыў з Ц. без шлюбу. У 1975 годзе, у часе рэгулявання ўласнасці сельскіх гаспадарак, гаспадарка, якая з'яўлялася ўласнасцю А., была запісана на яго і Ц. У 1978 годзе А. памёр, пакінуўшы завяшчанне на карысць Ц. Ён пакінуў таксама шлюбнага сына, які павінен наследаваць усю гаспадарку. Ці прыслугоўвае Ц. права на гаспадарку?

АДКАЗ: Жанчына, якая жыве без шлюбу з мужчынам, не мае па ім ніякіх спадчынных правоў. Аднак мужчына гэты мае права зрабіць завяшчанне на карысць гэтай жанчыны, памінаючы сына, які быў бы наследнікам, калі б завяшчання не было. У такім выпадку сыну прыслугоўвае права на сплаты ў суме, роўнай палавіне таго, што ён атрымаў бы, калі б не было завяшчання. Калі спадчынай з'яўляецца сельская гаспадарка, такая сплата належыцца сыну толькі ва ўмовах, калі ён мае права на наследаванне сельскай гаспадаркі. Паколькі гаспадарка з'яўлялася супольнай уласнасцю А. і Ц., сыну належалася б у гэтым выпадку 1/4 вартасці спадчыны. Іншая праблема — ці згодна з законам Ц. прызнана супольным з А. ўласнікам гаспадаркі. Калі А. перад уваходам у жыццё закону з 26 X 1971 г. аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак нефармальнай умовай дараваў Ц. удзел у сваёй гаспадарцы, то адміністрацыйныя ўлады мелі абавязак пацвердзіць гэта ў сваёй пастанове. Справа гэта можа аспрэчвацца толькі ў адміністрацыйным парадку.

Этнаграфічнае акенца

Падстрэшнікі і вятроўкі ў старым будаўніцтве ў вёсцы Боўтрыкі, гм. Міхалова.
Фота М. Гайдука.

БУГ У АГНІ

ПАД РАССТРЭЛ

Іх сагналі ў вёску Турна Вялікая і заперлі ў каменны пограб на панадворку ў аднаго селяніна.

— Напхалі туды нас, як селядцоў у бочку, — успамінае Антон Палешчук, які тады жыў і цяпер жыве ў суседняй вёсцы Турна Малая. — Дыхаць не было чым, — гаворыць ён, — а я, быццам на смех, яшчэ звычайна прыхварэў. Вайна на свеце бушавала, людзі гінулі ад куль, а ў мяне, каб яе трасца, звычайная прастуда ці нешта іншае. Ужо другі або трэці дзень ляжаў я ў ложку, калі ў нашу хату ўварваліся немцы...

Іх хата знаходзілася пад лесам за шашой. Гэтай часткі вёскі не высялялі ад граніцы, і таму Антон Палешчук быў дома.

Фронт ужо пераваліўся недзе на ўсход, можа пад Беласток, а можа і далей, і тут, над Бугам, быццам бы ўсё супакоілася, калі, вядома, не лічыць даволі частых перастрэлак і гарматных выбухаў, што магутным рэхам несліся ўздоўж Буга, то ад вёскі Анусін і Машонка Каралеўская, то ад Слохаў Ананопальскіх і Мінчэва.

Людзі ведалі: гэта бароняцца ў дотах. Часам, найчасцей падвечар, калі ўжо цямнела, вырваўся адтуль нейкі салдат ці афіцэр — змучаны, чорны, асмалены. Папрасіў штосьці з харчоў і пабег назад да сваіх. Часам нейкая мясцовая дзеўка, як тая Любка з Турны Малой, пра якую я яшчэ раскажу, або нейкая „саветка", жонка афіцэра, нарыхтаваўшы кошык прадуктаў, скрыта, праз лес, падносілі пад гэтыя доты.

Але дзядзька Антон ляжаў у ложку і мала што з гэтага бачыў і чуў. А тут раптам з крыкам і грукатам немцы ўварваліся ў хату і штосьці крычаць на сваёй мове, чаго ён, беларускі мужык, не ведае і не разумее. Толькі сэрцам чуе, што нейкая бяда зацískае сваю вяроўку на яго шыі. А немцы крычаць свае „раўс!", „лёс!" і „шнэль!"

— Зараз, калі гэта было? — задумоўваецца дзядзька Антон.

— Слохі палілі 25 чэрвеня, значыць у сераду, бо вайна тут пачалася ў нядзелю, — падказвае яму брат Аляксандр.

— Але мяне арыштавалі, здаецца, у чацвер, — кажа Антон Палешчук.

Акупанты помсцілі так за гэтага генерала ці маёра, якога савецкія воіны застрэлілі ў Слохах. І тут яны ўпершыню на нашай зямлі паказалі сапраўдны воблік сваёй фашысцкай культуры. Хто папаў ім пад руку, быў ворагам.

Людзі сядзелі ў пограбе і нічога не ведалі: за што іх туды заперлі, які лёс ім рыхтуюць. Толькі прадчувалі, што нічога добрага яны не могуць спадзявацца.

Час цягнуўся марудна. У пограб упіхалі ўсё новых мужыкоў. Іх лавілі наваt у навакольных царквах, у якіх у нядзелю свяшчэннікі наладзілі ўрачыстыя набажэнствы. Ані піць, ані есці ніхто ім не даваў. За ўласнай патрэбай таксама не выпускалі. Людзі ўжо задыхаліся ад недахопу паветра. То ж на дварэ стаяла чэрвеньская спёка.

Тады загадалі ім выйсці з гэтага пограба смерці. Павялі пад могільнік. Ля ўзгорка стаялі ўжо падрыхтаваныя кулямёты. Што ж, не цяжка было здагадацца, дзеля чаго яны там устаноўлены.

— За адзін момант я пасівеў, — кажа дзядзька Антон. — Нават перахрысціўся і нейкую малітву пачаў шаптаць.

А яны ўсё яшчэ чагосьці чакалі. Нямецкія афіцэры між сабой аб чымсьці спрачаліся. Анямеўшыя ад жаху, ні ў чым не вінаватыя людзі, сагнаныя туды з навакольных вёсак, лічылі трывожным, паскораным біццём сэрцаў свае апошнія мінуты. Але на гэты раз кулямёты яшчэ не адзываліся.

— Пагналі нас назад у Турну Вялікую, — успамінае Антон Палешчук, — а з гэтай вёскі, ужо на другі дзень, адправілі на станцыю ў Сямяцічы. Там да вайны знаходзілася фабрыка папы і тут наладзілі для нас штрафны лагер. Па-суседску знаходзіліся палонены савецкія воіны. Прыгналі туды і тых, што абараняліся ў надбужных бункерах. Гэта вельмі лёгка было пазнаць, асабліва па выгляду і па вопратцы. Хлопцы ледзь стаялі на нагах. Прыганялі іх яшчэ ў суботу і нядзелю, а таксама і пазней, праз тыдзень і болей ад пачатку вайны. Толькі трымалі іх асобна і не дазвалялі нам заводзіць з імі гутарак.

Пасля пачалася праверка дакументаў. Хто мог неяк даказаць, што ён з мясцовых сялян, таго адпускалі. Іншых далучалі да ваеннапалонных і адпраўлялі за Буг.

Такім чынам Антон Палешчук астаўся ў жывых. Затое ў Слохах Аннапольскіх гітлераўцы расстралялі тады аж 58 чалавек і спалілі цэлую вёску... Аб гэтым наступным разам.

Віктар Рудчык

ТРЫБУНА чытачоў

ДА СЯБРОЎ КАРЭСПАНДЭНТАЎ!

Набліжаецца да канца 1979 год. Кожны з нас будзе рабіць баланс сваёй працы. І мы, карэспандэнты, ізноў сустрэнемся на чарговым з'ездзе. Наш рэдактар ацэніць нашу працу, а мы ўключымся ў дыскусію. Каб стаць на вышыні пастаўленых перад намі задач, ужо зараз прапаную прадумаць пытанне: як я супрацоўнічаў з „Нівай", што павінен змяніць у далейшым супрацоўніцтве, як сам ацэньваю свае матэрыялы ды матэрыялы сваіх калег, а таксама прадумаць і свае прапановы ў адрас рэдакцыі. Калі прыедзем на сустрэчу так падрыхтаваныя, усебакова цікава і карысна пагаворым тады на тэмы, хвалюючыя нас. Ды нас няхай тады і ацэньваюць смела.

Да хуткай сустрэчы!

Ул. Сідарук

ГЭЭСАЎСКІЯ ПАСЛУГІ БАГАТЫ

У 1972 годзе пры Гміннай спулдзельні ў Гайнаўцы была створана паслуговая майстэрня, якая знаходзіцца на вуліцы Бучка 15. Майстэрня вядзе паслугі па інсталяцыі цэнтральнага ацяплення, воднаканалізацыйныя, слёсарскія, кавальскія, млынарскія, грэмплярскія, шклярскія, сталярскія. Паслугі вядуцца для жыхароў горада і гмін Гайнаўка і Чыжы. У папярэднія гады наступіла вялікая дынаміка ўзросту паслуг. План быў выкананы ў 120%. У 1978 годзе за паслугі зарабіў ГС 6.400 тысяч зл. План паслуг на бягучы год прадбачыць 6.800 тысяч зл. За першае паўгоддзе выканалі яны паслуг на 4.110 тысяч зл. Хоць выступаюць цяжкасці ў матэрыялах, план гэтага года, як сказаў кіраўнік майстэрні Лех Канэцкі, будзе выкананы.

ГС вядзе восем майстэрняў, у якіх працуе 42 чалавекі. Да найлепшых майстэрняў можна залічыць рамонтна-будаўнічую групу, якой кіруе Іван Галёнка. На ўсе выкананыя працы ў сваіх майстэрнях ГС дае гадавую гарантыю.

Э. Вайсковіч

У АДКАЗ ДЗЯДЗЬКУ КВАСУ НА ЯГО „АПОШНІ ВЕРШ У „НІВУ"

Ты не злуйся, Дзядзька Квас,
Не пакідай усіх нас.
Час ад часу дай у „Ніву"
Нешта сваё жартаўліва.
Мы з табою па-суседску
Над адной жывем жа рэчкай.
Цябе людзі добра знаюць
І у „Ніве" паважаюць.
Як зазлуеш, то не вер.
Ты цяпер пенсіянер
І работы мала маеш,
Толькі ўнукаў забаўляеш.
Ты калісь быў ў „Ніве" першы,
Мы чыталі твае вершы.
Ой, прыгожа ты пісаў
(„Марка ногі паламаў"),
Закранаў ты бракаробаў,
Выганяў ты з іх хваробы,
Бюракратаў моцна біў,
Ты у „Ніве" адзін быў
(Ад цябе я навучыўся),
Часам вершам аб'явіўся.
„Ніва" вершы друкавала,
Цябе дабром успамінала.
Як паложыш ўнукаў спаці,
Пачынай вершы пісаці,
За пяро мацней бярыся,
Крытыкуй, не сараміся.
Дзед Кастусь цябе крануў?
Часам трэба, часам мус.
Хопіць, Дзядзька, ўжо злавацца,
Ляпей ў „Ніве" паяўляцца.
Як пакінеш пісаць ў „Ніву",
Ці тады будзеш шчаслівы?
І не гонар для ўсіх нас...
Сорам, сорам, Дзядзька Квас!

М. Лук'янюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Вельмі трагічны выпадак здарыўся на станцыі ПКП у Чаромсе. Чалавек з недалёкай вёскі Кузава, праходзячы чыгуначнымі рэйкамі, паваліўся, а ў той час якраз ехаў паравоз і наехаў на чалавека, які загінуў на месцы.

ВЕЧАРЫНА

У бельскім Доме культуры з нагоды гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі адбылася ўрачыстая вечарына. Аб значэнні рэвалюцыі і ўплыве яе на прагрэсіўны сусветны рух гаварыў I сакратар гарадскога камітэта партыі Мікалай Хурса.

У мастацкай частцы выступілі вучнёўскія групы з вершамі і песнямі, між іншым, вучні беларускага ліцэя з Бельска. Вельмі спадабалася выступленне гарадскога хору „Васілёчкі" пад кіраўніцтвам Сяргея Лукашука. За свой прыгожы спеў хор атрымаў бурныя апладысменты бельскай публікі.

Іван Кірызюк

ЗБІРАЦЬ НАРОДНУЮ СКАРБНІЦУ

Варта, каб рубрыка на сёмай старонцы „Нівы" пад загалоўкам „Наша пошта", дзе ў апошні час былі апублікаваны дзве песні, якія ходзяць у народзе: „Зайграй ты девчыно в зелёном садочку" і „Ты казала", не спыніла на гэтым такога роду публікацый. Трэба, каб чытачы далей дасылалі падобныя песні ў рэдакцыю. Такіх песень, хачу сказаць, ёсць многа, яны ходзяць у народзе і прыгожыя. Добра было б, каб яны не гінулі, бо гэта ж таксама народны скарб. Ёсць песні з міжваеннага часу, многа песень з перыяду апошняй вайны, але аўтараў іх ніхто не ведае. У нас гэтыя песні ходзяць пераважна на рускай мове, хоць не вельмі чыстай. Ды ёсць і беларускія песні на розных мясцовых гаворках.

Зацікавіла мяне з рубрыкі песня „Ты казала". Чуў я яе калісьці па радыё з Кіева — тая самая мелодыя была, на якую спяваюць і ў нас. Не было толькі радкоў „Кохана моя". Увогуле з'ява, як родзяцца і жывуць такія песні, вельмі цікавая і сведчыць аб неўміручым паэтычным і музычным таленце нашага народа.

М. Панфілюк

ЗБАВІДОЎСКІЯ СПРАВЫ

Гмінны гурток ЗБоВіД у Суражы запрасіў сваіх членаў на агульны сход, на якім планавалі абмеркаваць многа членскіх спраў. У тую нядзелю і аўтобусаў мала хадзіла, ды ўсё ж такі і з суседніх сёл хто аўтобусам, а хто і пехатой, сабраліся. Аказалася, аднак, што з Ваяводскага праўлення з Беластока ніхто не прыехаў. Толькі падзякаваць тут трэба начальніку гміны Масціцкаму і сакратару гмінна-гарадскога камітэта ПАРП Кірыленку ў Суражы, што яны нашых сходаў ніколі не прапускаюць. Яны нам крыху расказалі, а сакратар гуртка прыняў ад некаторых членаў гадавыя складчыны, і на тым канец.

Незнаёмы

ПРЫКЛАД ГРАМАДСКАЙ ІНІЦЫЯТЫВЫ

Калі начальнік Чаромхаўскай гміны прымаў рашэнне выкупіць стадолу і жылы дом ад селяніна з Волькі Тэрахоўскай, ужо тады думаў, якое даць ім назначэнне. З хатай не было клопатаў, горш з стадолай. На адным вясковым сходзе ў Вольцы начальнік гміны дае прапанову жыхарам вёскі прыняць будынак на святліцу. Верыў, што атрымае падтрымку ад сялян. І не памыліўся. Прапанова была прынята аднагалосна. Вульчане ў далейшым перадаюць гэтую справу моладзі. Аднак тая не апраўдвае даверу. Моладзь не патрапіла давесці памяшкання да належнага парадку, нават шыб у вокнах не было каму паставіць. Тады справу пераймаюць у свае рукі старэйшыя. Знайшліся людзі з грамадскай ініцыятывай. Да іх можна залічыць Анатоля Верамчука, Аляксандра Андрасюка, Віктара Багачука і Хведара Назарука. Яны прапануюць перавезці сваю святліцу ў другое месца і паставіць на новым фундаменце. Як сказалі, так і зрабілі. А дапамаглі ўсе жыхары вёскі.

— Так добра арганізаванай грамадскай працы, — гаворыць начальнік гміны Мікалай Тэлентэюк, — я даўно не бачыў на тэрыторыі нашай гміны. За некалькі дзён пабудавалі фундамент, а ў дзень грамадскага пачыну перавезлі, а потым зладзілі будынак. А ўсё гэта дзякуючы Анатолю Верамчуку.

І вось стаіць ужо святліца ў Вольцы Тэрахоўскай. Можна было б адкрыць тут клуб „Рух", ды не хапае памяшкання на склад тавараў. Яго трэба дабудаваць. І гэта людзі зробяць.

— Адкуль узялі грошы на святліцу? — пытаю ў начальніка.

— У 1976 годзе Волька заваявала I месца ў конкурсе „Вёска культурная і гаспадарная" і атрымала 30 тысяч зл. Зрабілі і вясковую складчыну. За мінулы год вёска зноў заваёўвае I месца ў тым жа конкурсе і атрымлівае зноў 30 тысяч зл. А ўсё іншае зрабілі вульчане грамадскім чынам. Для прыкладу можам сказаць, што Анатоль Верамчук сам рабіў сталярку без ніякай заплаты. Зараз кошт будынка ацэньваецца на 150 тысяч зл.

— А што зрабілі з стадолай?

— Стадолу мы перадалі гуртку паляўнічых. Так што ўсё выкарыстана жыхарамі гміны.

Ул. Сідарук

ТОЛЬКІ СКНАРА І ЛЯНІВЫ НЕ ВЫПІСВАЕ „НІВЫ"

НАША ПОШТА

Тамаш Кірылаў: „Са смуткам прачытаў я ў „Адгалосках" („Ніва" № 39) словы інж. Рудкоўскіна: „Выхад моладзі з сяла з'яўляецца аднячасова і стратай самабытнасці беларускай меншасці". Мае бацькі таксама выехалі ў 1927 годзе ў Францыю, бо на тадышняй глыбоцкай зямлі і ўвогуле на ўсёй Віленшчыне не было прамысловасці, дзе б яны маглі атрымаць працу. Але і мая сям'я, і іншыя беларусы не сароміліся і там сваёй мовы ці нацыянальнасці. Наадварот, французы нас вельмі шанавалі за працавітасць і добрасумленнасць. Мы вучыліся ад французаў, але не забылі аб сваім паходжанні, аб звычаях продкаў, аб сваім народзе і мове.

Мова, на якой мне маці спявала калыханку, мова, якую мы чулі ў хаце, пакуль не пайшлі ў французскія школы, засталася мне самай дарагой, прыгожай і мілай. Паслухайце ж, як ёю ў далейшым ва ўсім свеце захапляюцца ў песнях „Песняроў"! Калі я іх чую, здаецца мне, што крылы вырастаюць мне і лячу я так на хвалях беларускай мелодыі над прыгожым светам. Крычу на ўвесь голас: „Песняры" яшчэ як „Лявоны" далі першы канцэрт у Глыбокім і спявалі нашу любімую песню: „Чаму ж мне не пець, чаму не гудзець". Я ганаруся, што род мой беларускі. Я перакананы, што беларуская моладзь згаджаецца са мной у гэтым, дзе б яна не была — на фабрыках ці ва універсітэтах, ці гаспадарамі на вёсцы.

А цяпер пра мой выезд у Варашылаўград на запрашэнне калегі-украінца Аляксандра Малафеева. Я быў разам з ім у канцэнтрацыйным лагеры Бухенвальд, а потым нас разам вывезлі з транспартам 1500 вязняў у Францыю. Мы працавалі ў Хесдзін пры пабудове ўстаноўкі ракет V-1. Мы разам належалі да лагернай падпольнай арганізацыі. Я, як ведаючы французскую мову, па загаду арганізацыі ўцёк з месца працы да французскіх партызанаў у Бланжы-сюр-Тэрнуаз. Потым уцёк і Малафееў. Пасля вайны кожны з нас вярнуўся дамоў. Шмат гадоў я шукаў сваіх калег па лагеру. І вось у мінулым годзе атрымаў ліст ад Малафеева. Ён пісаў, што быў на сустрэчы ветэранаў вайны ў Ленінградзе і там атрымаў мой адрас. Я надта ўцешыўся. Мы пісалі адзін другому часта, а ў гэтым годзе ён запрасіў мяне да сябе на сустрэчу бухенвальдцаў. Ужо на пероне ў Варашылаўградзе прывітаў мяне Малафееў з бухенвальдцамі Дзмітрым Шчапанскім і Пятром Фрызам.

Варашылаўград — гэта амаль паўмільённы горад. Тут вялікая прамысловасць. Вырастаюць сучасныя жыллёвыя кварталы. Я паглядзеў шмат помнікаў барацьбітам Кастрычніцкай рэвалюцыі і Грамадзянскай вайны. Палажыў кветкі ля помніка героям з „Маладой гвардыі" і наведаў іх цудоўны музей. На будучы год запрашу сябру Малафеева да сябе. І ніколі не забуду сардэчных людзей з Варашылаўграда.

У апошні час я атрымаў ліст ад майго прыяцеля з Чыкага. Называецца ён Нікадзім Жызнеўскі родам з-пад Глыбокага. Лёс загнаў яго ў далёкую Амерыку, але сэрцам ён заўсёды з намі. Ён у сваім лісце хваліцца, што „Ніву" атрымлівае рэгулярна і любіць яе чытаць.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ДОБРАЕ САПСАВАЛІ, А ЛЕПШАГА НЕ ЗРАБІЛІ", „Ніва", № 35 (1227) ад 2 IX 79 г. і „СЁННЯ ПРАДСТАЎЛЯЕМ" „Ніва" № 32 (1224) ад 12 08 79.

Адказвае: Z-CA NACZELNIKA MIASTA BIELSKA PODLASKIEGO.

W odpowiedzi na artykuł zamieszczony w czasopiśmie „Niwa", dotyczący przebudowy ulicy Gagarina oraz pijalni piwa przy ulicy Krynicznej w Bielsku Podlaskim uprzejmie wyjaśniam co następuje:

W związku z pilną potrzebą zamknięcia ulicy Mickiewicza na okres około 3—5 lat w celu wykonania pełnego uzbrojenia podziemnego, odbywający się ruch pieszy i kołowy zostanie skierowany ulicą Gagarina. W tym też celu przystąpiono do modernizacji ulicy Gagarina. Na podstawie opracowanej dokumentacji projektowo-kosztorysowej zerwano bruk z części jezdni celem wykonania kanału deszczowego. Kamień z rozbiórki został przekazany protokółem z odzysku dla PGKiM do przerobienia na gruzy.

Mając na uwadze odbywający się ruch do magazynów i terenów przemysłowo-składowych na odcinku od ulicy Żwirki i Wigury do Rejonowej została wykonana droga czasowa z płyt betonowych. Utwardzone zostały również wjazdy na posesje zakładów pracy, a istniejące doły zasypane gruzem i żwirem. Ulica na całej niezbędnej długości jest przejezdna.

W roku bieżącym został wykonany kanał deszczowy długości ponad 300 mb, zaś w m-cu wrześniu br. RBDiM przystąpił do utwardzania jezdni na długości około 600 mb.

W roku 1980 oraz w latach następnych ulica Gagarina będzie dalej zbrojona w kanał sanitarny F, sieć wodociągową, linię telekomunikacyjną, linię energetyczną, a następnie zostanie wykonane utwardzenie jezdni.

Modernizacja ulicy Gagarina realizowana jest sposobem gospodarczym, stąd też Urząd Miejski w Bielsku Podlaskim napotyka na poważne trudności w znalezieniu wykonawców na poszczególne roboty.

Ustosunkowując się do notatki w sprawie baru przy ul. Krynicznej pragnę poinformować Redakcję, że na terenie miasta Bielska Podlaskiego istnieje tylko jeden specjalistyczny zakład gastronomiczny, prowadzący sprzedaż piwa do spożycia w miejscu sprzedaży. Brak większej ilości tego typu zakładów powoduje, że w tej piwiarni przebywa znaczna ilość piwoszy. Ma to ujemny wpływ na utrzymanie należytego ładu i porządku, lecz nie w takim zakresie jak to podaje skarżący.

W zakładzie tym od dłuższego okresu czasu znajduje się napis na szkle okien wystawowych, który jest dostatecznie widoczny dla konsumentów. Dlatego uważam, że nie zachodzi konieczność umieszczania w piwiarni piwa dodatkowego szyldu.

Nadmieniam, że we wspomnianej piwiarni Oddział WSS „Społem" wprowadził sprzedaż bigosu oraz garmażerki, które stanowią tylko i wyłącznie uzupełnienie zaopatrzenia. Informuję ponadto, iż każdy przejezdny, jak i mieszkaniec miasta bez żadnych przeszkód może skonsumować bigos w innych zakładach gastronomicznych, do których zapraszają kierownicy i personel takich zakładów jak restauracja „Podlasianka" przy ulicy Mickiewicza i „Bielszczanka" przy ul. Kazimierzowskiej, Bar „Express" przy ul. kpt. Wysockiego oraz bar mleczny przy ul. Mickiewicza.

Uwzględniając jednak dalszą poprawę pracy piwiarni przy ul. Krynicznej pragnę poinformować, że wystąpiłem do Dyrekcji Oddziału WSS „Społem" z zaleceniem podjęcia niezbędnych przedsięwzięć w kierunku utrzymania należytego ładu i porządku na sali konsumpcyjnej, przestrzeganie ustawy o zwalczaniu alkoholizmu, zlikwidowanie nielegalnej gry w karty oraz reagowania personelu zatrudnionego w tym zakładzie na występujące przejawy zakłócania porządku przez piwoszy.

Ponadto nadmieniam, że przy współudziale Miejskiego Zespołu Związkowej Kontroli Społecznej w najbliższym czasie zostanie przeprowadzona kontrola wykonania zaleceń.

Z-ca Naczelnika Miasta
(—) Leoncjusz Parafiniuk

Да публікацыі „ЛЮДЗІ ЕЗДЗЯЦЬ І НЯДЗЕЛЯМІ", „Ніва", № 38 (1230) ад 23 IX 79 г.

Адказвае: DYREKCJA REJONOWA KOLEI PAŃSTWOWYCH W BIAŁYMSTOKU.

W związku z ukazaniem się krytycznej notatki prasowej pt. „Ludzie jeżdżą i w niedzielę", Dyrekcja informuje jak niżej:

Zgodnie z zarządzeniem Ministrów Handlu Wewnętrznego i Komunikacji nr 75/179 z dnia 6 czerwca 1961 r. na terenach kolejowych są upoważnione do przeprowadzenia działalności handlowej i gastronomicznej jednostki gospodarki uspołecznionej.

Zgodnie z cytowanym wyżej zarządzeniem na stacji Bielsk Podlaski był prowadzony do końca miesiąca sierpnia 1978 r. bufet przez „Społem" Wojewódzką Spółdzielnię Spożywców Oddział Bielsk Podlaski.

Z dniem 31 sierpnia 1978 r. „Społem" Wojewódzka Spółdzielnia Spożywców Oddział Bielsk Podlaski zrezygnowała z dalszego prowadzenia działalności gastronomicznej wymawiając umowę na dzierżawienie pomieszczeń z przeznaczeniem na bufet, który zaspokajał potrzeby podróżnych pod względem gastronomicznym.

Tut. Dyrekcja nie posiada żadnego wpływu na jednostki handlowe, które podjęłyby się prowadzenia działalności gastronomicznej na wspomnianej stacji. Takie możliwości posiadają terenowe organy administracji państwowej, które mogą wyznaczyć jednostkę do prowadzenia takiej działalności dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb podróżnych.

Dyrektor
w/z
inż. Stefan Gul
zastępca

Ад рэд. Значыць, начальнік горада павінен гэтым заняцца.

Імпартгумар

ДЗІКІ ЗАХАД

Ноч. Па вузкай дарозе, якая ішла праз густы лес, ехаў коннік. Ужо многа міль пакінуў ён ззаду, змарыўся, і галава яго раз-пораз хілілася на грудзі.

Раптам яго конь здрыгануўся і спыніўся, як укапаны.

— Стой! Рукі ўгору!

З гушчару выйшаў высокі вусаты мужчына з дзвюма кольтамі ў руках. Уцякаць было бескарысна. Заставалася толькі адно — здацца на літасць грабежніка. Грабежнік быў велікадушны: ён адабраў ад падарожніка каня, грошы, зброю і ўсё апошняе, пакінуўшы яму боты і сігару.

Разважаючы, як гэта прынята ў падобных выпадках, аб зменлівасці лёсу, абрабаваны насілу дабраўся да найбліжэйшай мясціны.

— Дзе ў вас суддзя? — спытаў ён у першага ж трапіўшага на вочы жыхара.

— Во ў тым доме, — паказаў праходжы, — ды вы наўрад ці зможаце з ім пагаварыць.

— Чаму?

— Таму што ўчора вечарам яго знайшлі забітым.

— Тады правядзіце мяне, калі ласка, да мэра.

— На жаль, і гэта немагчыма.

— Немагчыма?

— Так. Мэр арыштаваны сёння раніцой.

— Арыштаваны? За што?

— Высветлілася, што ён забіў суддзю.

— О Божа! Тады накіруйце мяне да шэрыфа.

— На жаль, і гэта немагчыма...

— Што, таксама забіты?

— Што вы, што вы! У яго якраз наадварот — цудоўнае здароўе. Ды зараз яго проста няма ў горадзе, уцёк у невядомым напрамку.

— Уцёк?!

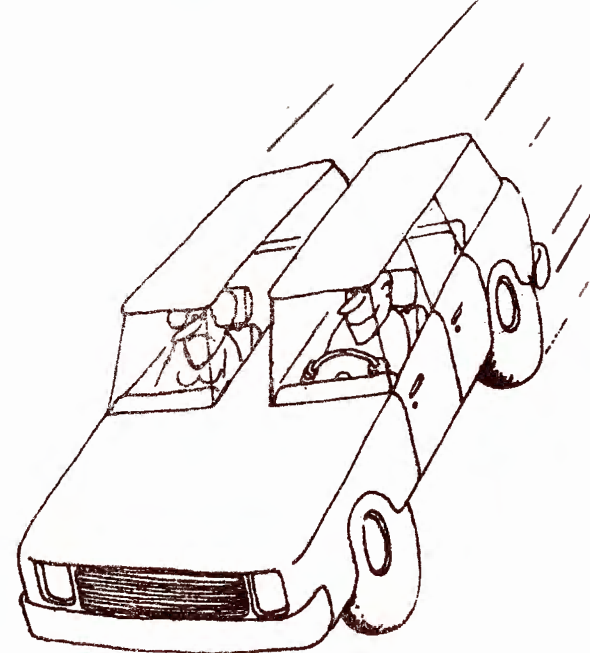
— Так, з жонкай паліцэйскага і яго апчаднасцямі, назапашанымі за доўгія гады беззаганнай службы.

— Тады скажыце мне, калі ласка, дзе я магу знайсці вашага паліцэйскага. Спадзяюся, хоць ён на месцы...

— Так, ён павінен быць цяпер дома. Зараз я вас завяду.

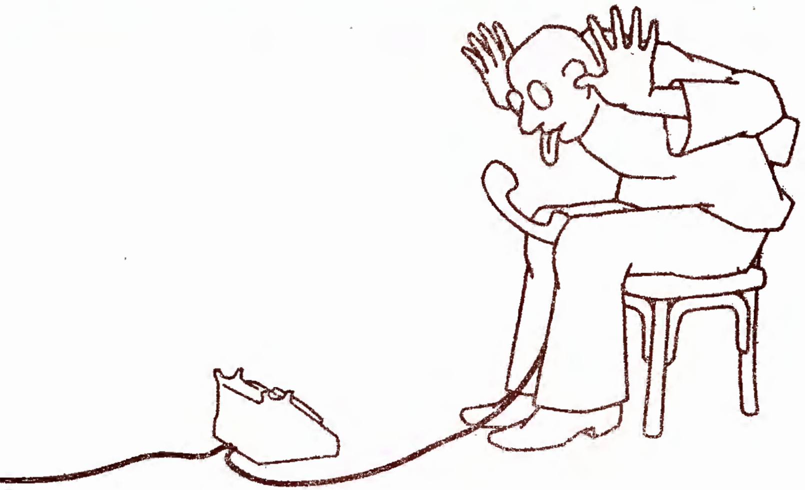
I сапраўды, калі яны прыйшлі да паліцэйскага, той быў дома, а дакладней — у хляве. Падарожнік зазірнуў у хлеў, дзіка крыкнуў, выскачыў і куляй паімчаўся па галоўнай вуліцы мястэчка, пужаючы прахожых, сабак і коней. У яго былі ўсе падставы спяшацца, таму што паліцэйскі, высокі вусач, чысціў у гэты момант яго каня..

Томас Уокінс (Англія)

Сямейная мадэль   Made in Zadrypanka.

Без слоў.

УЗОРНЫ БАЦЬКА

— Вы чаму выпіваеце ў рабочы час?

— Пасля работы нельга. Пасля работы я дзяцей выхоўваю.

ЗДАГАДЛІВАЯ

Дзве мышы хітрыкамі заманілі слана ў падвал і зачынілі яго там.

— Ты заставайся вартаваць, а я збегаю за таварышамі, — пісьнула адна мыш.

Але калі яна прывяла падмогу, слана ў падвале ўжо не было.

— Ён збег, — сказала мыш-вартаўніца. — Я не магла спыніць яго.

— Не спрабуй мяне ашукаць! — закрычала першая мыш. — Я бачу, ты і цяпер яшчэ жуеш яго!

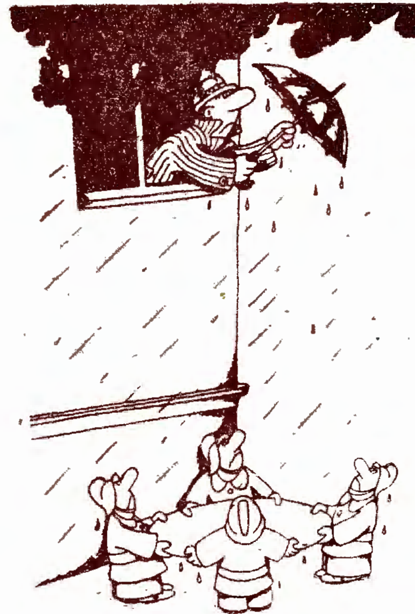
з „Весніка Задрыпоніі"

РЭДКІЯ ПРАФЕСІІ

Нязвыклай справай займаецца інжынер Г. Сыраежка. За сваю працу ён атрымлівае не толькі цвёрды аклад, але і задавальненне.

ПЫТАННЕ ЗАДРЫПШЫСАРА

Дзе ж узяць столькі думак, каб словам стала цесна?!

Нічога не рабіў, але марыў нічога не рабіць за яшчэ больш высокую зарплату.

РАЗВУЧВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ

ШУМНЫЯ БЯРОЗЫ

СЛОВЫ Я. КУПАЛЫ
МУЗЫКА НАРОДНАЯ

Шумныя бярозы пабяліў мароз,
Хацеў бы я плакаць, ды не маю слёз.
Хацеў бы я пеці аб сваёй бядзе,
Ды мне сэрца ные, песенька не йдзе.

Хацеў бы, каб воля гуляла са мной,
Каб сонейка грэла, як грэе вясной.
Але, Божа мілы, волі не відаць,
Кайданы няволі на руках звіняць.

Гэй, пайду я ў поле долечку шукаць
З востраю касою, як на сенажаць.
Ой, пайду я ў поле, як бы на вайну,
Шукаючы волю, шабелькай махну.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Затрымалі падазронага чалавека і дапытваюць у паліцыі:

— Што вы рабілі ў ноч з трэцяга на чацвертае верасня?

— Ах, мсье, няўжо вы не помніце? Я быў тут жа і адказваў на ваша пытанне, што я рабіў у ноч з пятага на шостае жніўня.

*

Шыкоўна апранутая дама доўга гартае рэкламныя праспекты ў турысцкім бюро.

—Мадам, ці магу я дапамагчы вам? — пытаецца служачы.

— Калі ласка, мы з мужам у апошнія гады аб'ездзілі практычна ўвесь свет, а цяпер хацелі б паехаць куды-небудзь яшчэ!

*

— Джэксан, што ў вас з рукой? — спытаў афіцэр, убачыўшы салдата з рукой у гіпсе.

— Я паламаў руку ў двух месцах, сэр.

— Будзьце асцярожней, надалей пазбягайце такіх месц.

ЗНАЙШОЎ ВЫЙСЦЕ

— Скажыце, калі ласка, чаму вы заўсёды заказваеце ў нашай сталоўцы катлеты?

— Справа ў тым, што ўрачы забаранілі мне ўжываць мяса.

ГУМАР З БАРАДОЮ

У СУДЗЕ

Суддзя да падсуднага:

— А ты ведаеш, што твае ўчынкі пахнуць турмою?

— Скуль жа мне ведаць, пане суддзя, калі нос залажыла, што ніякага паху не чую.

ВЯЛЬМОЖНЫЯ ПАРУШАЛЬНІКІ ЭТЫКІ

Не так даўно люксембургскія княжны Маргарыта і Марыя-Астрыт далі згоду на запрашэнне французаў наведаць баль, які меўся адбыцца непадалёку ад граніцы. Вяльможныя асобы грунтоўна рыхтаваліся да візіту. Многа было затрачана часу на рытуал апранання, зменена перад люстэркам не адна сукенка. дзесяткі разоў папраўляліся прычоскі. Жанчыны ёсць жанчыны, асабліва з высокапастаўленай сям'і. I якое ж было іх здзіўленне, калі раптам стала вядома, што ўвесь наяўны легкавы парк князя люксембургскага ў раз'ездзе па іншых справах і княжнам элементарна няма на чым ехаць. Што тут толькі было! Шум, крык, істэрыка. Тады на дапамогу пакрыўджаным жанчынам прыйшоў іх брат, які знайшоў выйсце вельмі простае. Ён дамовіўся з вядзіцелем звычайнага... аўтафургона і даімчаў пакрыўджаных сясцёр, куды трэба. Тыя ўжо ў дарозе перасталі гараваць, а калі іх шыкоўна і гасцінна сустрэлі на балі, і зусім супакоіліся.

А вось прыдворныя людзі, нават лакеі, не маглі ім гэтага дараваць. Такое нечуванае грубае парушэнне высокай этыкі: княжны, а паехалі ў звычайным аўтафургоне, у якім возяць... прадукты. Ды яшчэ паехалі без усялякіх лакеяў і нянек! I доўга гэты выпадак заставаўся прадметам разважанняў паміж імі. Што ж, відаць, у лакеяў таксама ёсць свае ўстойлівыя непарушныя погляды.

Сем раз адмерай пасля таго, як адрэжаш.